наша
свабода

№112(199) ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

15 КАСТРЫЧНІКА 2001 года ПАНЯДЗЕЛАК

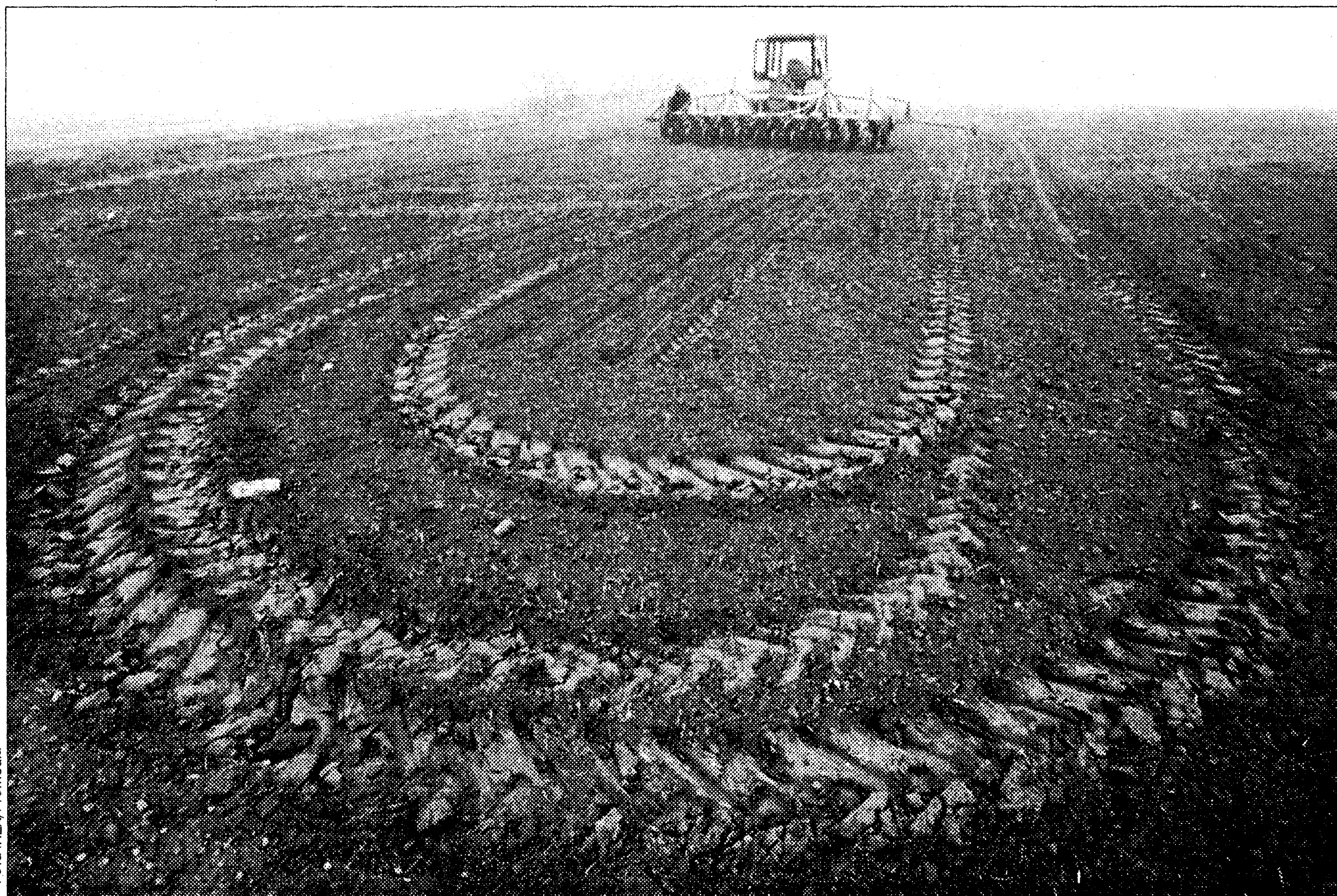
Адрас: 220123, г.Мінск, а/я 103

тэл. 228-69-18, 210-02-53

E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

Цукровая вайна паміж Беларусьсю і Ўкраінай

Фота IREX/ProMedia

Украіна абмежавала ўвоз беларускага цукру на сваю тэрыторыю. Цукар вывелі з рэжыму свабоднага гандлю між дзьвюма краінамі.

Як паведамілі ў міністэрстве эканомікі Украіны, рашэньне пра выключэньне цукру з рэжыму свабоднага гандлю паміж дзьвюма краінамі афіцыйны Кіеў прыняў 10 кастрычніка.

Паводле тлумачэньняў украінскіх чыноўнікаў, гэткае рашэньне справакавалі дзеяньні беларускага боку. Як высьветлілася, ініцыявалі пастанову кабінэту міністраў Украіны украінскія вытворцы цукру. Чаму? Вось што адказаў на гэтае пытаньне па тэлефоне з Кіева кіраўнік сэктару эканомікі аб'яднаньня «Украінскі цукар» Іван Дзембак: «Чаму? Таму што ваш цукар-сырэц колькасьцю прыблізна 150 тысяч тон рэалізоўваўся на ўкраінскім рынку».

Заканчэньне на стар.3

МАЗ можа стаць

Мінскі аўтамабільны завод можа спыніць выпуск прадукцыі. Пра гэта паведаміла служба грамадскіх сувязяў МАЗа. Яраслаўскі завод «Аўтадызель», асноўны пастаўшчык рухавікоў для МАЗа, паведаміў пра намер на 12-30% у залежнасці ад мадэлі павялічыць кошты на сваю прадукцыю.

Паводле заяваў кіраўніцтва МАЗа, рынкавыя ўмовы дазваляюць вытрымаць падвышэньне цэнаў на рухавікі толькі на 1-2%. Пры больш істотным падвышэньні цэнаў машыны МАЗа стануць неканкурэнтаздольныя на расійскім рынку.

Як паведамлялася ў беларускім друку, яраслаўскі «Аўтадызель» нядаўна быў набыты ва ўласнасьць буйной бізнэс-групоўкай, якую ўзначальвае Алег Дзерыпаска. У апошнія месяцы ён вёў перамовы з беларускімі ўладамі пра набыццё ва ўласнасьць МАЗа. Тое, што Дзерыпаска валодае яраслаўскім заводам – адзіным пастаўшчыком рухавікоў для МАЗа, – было яго ным козырам на перамовах. На думку экспэртаў, павелічэньне коштаў на рухавікі ёсць спробай ціску на Беларусь, каб атрымаць кантроль над МАЗам на ўмовах расійскага капіталу.

Іван ПЯТРОВІЧ

Экспарт тавараў саступае экспарту паслугаў

Паводле папярэдніх звестак Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь, за 8 месяцаў бягучага года Беларусь экспартавала паслугаў на 758,2 мільёна даляраў, што на 24,1 працэнта больш, чым за адпаведны леташні перыяд. Экспарт паслугаў у краіны СНД узрос на 42,2 працэнта і ў краіны па-за СНД — на 14 працэнтаў. Найбольшая ўдзельная вага ў агульным аб'ёме экспарту паслугаў (каля 60 працэнтаў) займаюць транспартныя паслугі, якія за 8 месяцаў склалі 451,5 мільёна даляраў ЗША. Экспарт дзелавых паслугаў узрос на 49,3 працэнта і склаў 200,2 мільёна даляраў ЗША. Узрасьлі таксама аб'ёмы будаўнічых паслугаў і паслугаў сувязі — да 36,9 мільёна і 38,2 мільёна даляраў адпаведна.

Імпарт паслугаў за студзень-жнівень 2001 года склаў 360,8 мільёна даляраў і ў параўнаньні з аналагічным леташнім перыядам павялічыўся таксама на 24 працэнты, у тым ліку з краінаў СНД на 21,4 працэнта, а з краінаў па-за СНД — на 25,8 працэнта. На 34,8 працэнта ўзрос імпарт транспартных паслугаў, у асноўным за кошт перавозкі грузаў марскім транспартам. Станоўчае сальда ў гандлі паслугамі склала 397,4 мільёна даляраў ЗША і кампэнсавала адмоўнае сальда ў знешнім гандлі таварамі, якое за 8 месяцаў склала «мінус» 21,9 мільёна даляраў ЗША.

Паводле звестак упраўленьня Беларускай чыгункі, за 8 месяцаў 2001 года БЧ перавезла 16,2 мільёна тон экспартных грузаў. Аб'ём экспартных грузаперавозак у Расію, у прыватнасьці, узрос на 143, у Казахстан — на 146 працэнтаў.

Ірына САЗАНОВІЧ

Незаконныя рублі і долары

З пачатку гэтага года на тэрыторыі Магілёўшчыны выяўлена больш за 100 фактаў незаконнага абароту наяўнай валюты. Такія звесткі прывяло ўпраўленьне Дзяржкамітэта фінансавых расьследаваньняў па Магілёўскай вобласьці.

У Хоцімску ў выніку спэцыяльна праведзенай апэрацыі быў затрыманы мясцовы жыхар у момант продажу жыхарцы раёна партыі расійскіх рублёў. Пры аглядзе ў валютчыка знойдзены беларускія і расійскія рублі, долары на агульную суму звыш за 10 мільёнаў беларускіх рублёў. Рашэньнем Хоцімскага раённага суда ўся валюта канфіскавана, прадавец і пакупнік валюты прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасьці.

Усяго сёлета па падобных фактах рашэньнямі судоў вобласьці канфіскавана каля 20 тысяч даляраў, 3 мільёны беларускіх і 150 тысяч расійскіх рублёў.

Канстанцін УВАРАЎ

Ружовыя акуляры

Апрануў урад і ўхваліў аптымістычныя прагнозы на 2002 год

У пятніцу Савет міністраў Беларусі сабраўся, каб ухваліць праекты прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны, а таксама бюджэту на 2002 год і асноўных накірункаў грашова-крэдытнай палітыкі.

Прагноз на 2002 год выглядае вельмі аптымістычна – асабліва на тле апошніх падзеяў, калі бюджэт недалічваецца амаль 200 мільёнаў даляраў, запазычанасці па заробках падвысіліся ў 15 разоў, а галодныя рабочыя гатовыя ісці на ўскраінія захады, каб толькі атрымаць грошы за ўжо выкананую працу.

Урад прадказвае, што ў наступным годзе мы будзем жыць лепей. Валавы ўнутраны прадукт (ВУП) узрасце ў параўнанні з сёлетнім на 4-5%, прычым беларуская прамысловасць выпусціць на 5-6% болей тавараў, а сельская гаспадарка падвысіць вытворчасць на 3-4%. Даволі істотна, паводле чаканняў Савета міністраў, павялічацца інвестыцыі ў асноўны капітал – яны складуць 106-107% ад сёлетняга ўзроўню.

Заканчэнне на стар.3

Памежных пунктаў паменее

Літва збіраецца зачыніць 23 памежныя пункты на мяжы з Беларуссю і пакінуць толькі некалькі мадэрнізаваных і добра забяспечаных міжнародных памежных пераходаў. Пра гэта паведаміў кіраўнік Дзяржаўнай службы памежнай аховы Літвы Альгімантас Сангайла, які браў удзел у нарадзе, прысвечанай прыстасаванню сістэмы памежнай аховы да стандартаў Еўрапейскага Саюза, якая адбылася ва ўрадзе. Гэтыя стандарты патрабуюць умацавання знешняй мяжы Еўрасаюза, якою з часам стане ўсходняя мяжа Літвы.

Па словах А.Сангайлы, акрамя скасавання 23 пунктаў спрошчанага пераходу мяжы (а сёння на 650-кіламетровай мяжы Літвы і Беларусі працуюць 29 памежных пунктаў), плануецца ўмацаваць міжнародныя пункты памежнага кантролю ў Лаворышках, Медніках, Райгардзе і Салечніках, а таксама чыгуначныя памежныя пункты ў Гадуцішках і Кяне.

Сяргей ШУПА

Язык до Киева доведет

Почти неделю спустя после своего официального представления в нижней палате белорусского парламента, новый премьер-министр Геннадий Новицкий отправился с рабочим визитом в Украину. В силу своего особого положения, когда зарубежные визиты глав государства и правительства Беларуси за последние пять лет можно по пальцам пересчитать, нынешний приезд Новицкого в Киев может заслуживать определенного внимания. И хотя, по официальной версии, договоренность о рабочем визите была достигнута еще при предшественнике Новицкого, все же многие обратили внимание на то, что, вопреки традиции, первый выезд за пределы Беларуси совершается не в Москву. Туда премьер думает попасть, по некоторым данным, только в следующем месяце.

Помнится, когда экс-премьер Владимир Ермошин собирался Украину посетить, то позволил себе некоторые высказывания в адрес славянских соседей, о чем затем сожалел. Публично рассуждая как-то о транзитных и таможенных проблемах, неожиданно для многих, Ермошин вдруг разразился гневом о «хохлах, обдирающих на границе». Сей пассаж тогдашнего премьера Беларуси, естественно, не остался без внимания. В лексика государственного деятеля такие выражения недопустимы. Так уж получилось, что с тех пор ни президент, ни премьер Беларуси на украинскую землю так и не сумели ступить. Конечно, причины тому были другие. Но осадок, видимо, остался.

И кто бы мог предположить, что преемник Ермошина в кресле премьера сможет продолжить публичные ляпы на деликатные темы. В одном телеинтервью Новицкий признался, что, работая в предыдущем правительстве вице-премьером, он курировал с Ермошиным на одном языке. При этом отмечалось, что этому способствовало и то, что оба были выходцами из строительной отрасли. Вместе с тем, на проводах Ермошина в Совмине Новицкий посчитал уместным сказать присутствовавшим, что, мол, ни для кого не секрет (?!), что Ермошин, русский по национальности, сумел проникнуться белорусскостью и работал на благо Беларуси.

Одни чиновники пожелали списать сей ляп на волнение Новицкого, неожиданно оказавшегося в кресле премьера. А другие, после спланированного экспромта, когда премьер превращал заседание правительства и вспомнил о высказываниях про «русского Ермошина», стали в кулуарах судачить, что нового премьера утвердили в парламенте в День психического здоровья. Правда, в тот день он не один был на виду.

Заканчэнне на стар.3

Шчыра віншуем калегаў і партнёраў з Беларускага прыватнага агенцтва навінаў (БелаПАН) з нагоды дзесяцігоддзя з дня заснавання. Жадаем поспехаў, невычэрпнага імпэту і ідэяў, свабоды творчасці, падзейнай цікавасці і разнастайнасці беларускага жыцця і інфармацыйнага доўгажыхарства!

Рэдакцыя НАШАЙ СВАБОДЫ

Новы начальнік Інстытута нацбяспекі

Указам прэзідэнта ад 11 кастрычніка 2001 года начальнікам Інстытута нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, дзе рыхтуюцца кадры для беларускіх спецслужбаў, прызначаны генерал-маёр Мікалай Рабчонак. Дагэтуль ён узначальваў упраўленне Камітэта дзяржаўнай бяспекі па Віцебскай вобласці.

Страты ад аднаго ўказа

Як падае Радыё «Рацыя», віцебскае аддзяленне Беларускай чыгункі падлічыла страты, нанесеныя ўказам А.Лукашэнкі, паводле якога студэнты ВНУ атрымалі ў верасні права бясплатнага праезду на прыгарадных і пасажырскіх цягніках. Страты склалі болей 81 мільёна рублёў.

Адходы на беларускай зямлі

На VI Беларускім энергетычным і экалагічным кангрэсе намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Аляксандр Апацкі паведаміў, што зараз на тэрыторыі Беларусі знаходзіцца больш за 700 мільёнаў тонаў розных адходаў. Яны палягаюць на 3 тысячах гектараў. Штогод аб'ёмы адходаў павялічваюцца прыкладна на 25 мільёнаў тонаў.

Мадэрнізацыя дзеля эканоміі

Бліжэйшым часам пачнецца мадэрнізацыя Лукомльскай ГРЭС і Мінскай ТЭЦ-3. Каштаваць гэта будзе 300 мільёнаў даляраў, але праз 5-10 гадоў гэта акупіцца. Тут будуць укаранёны парагазавыя тэхналогіі, якія дазволяць эканоміць каля 300 тысяч тонаў паліва штогод.

Турнір маладых інтэлектуалаў

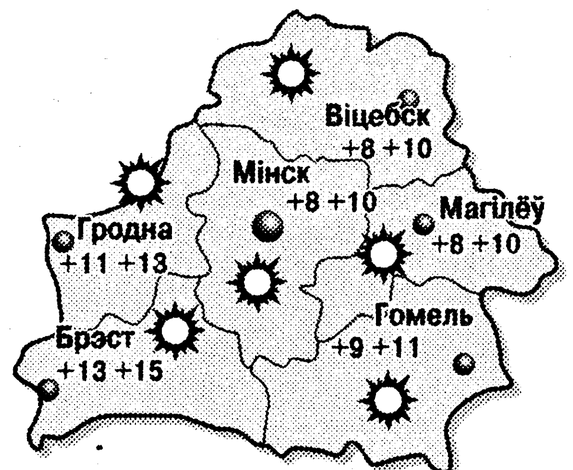
З 26 на 28 кастрычніка ў Мінскім палацы дзяцей і моладзі пройдзе VII Міжнародны турнір па інтэлектуальных гульнях. Удзел у турніры возьмуць каля 60 студэнцкіх і 30 дзіцячых камандаў.

НАДВОР'Е

Віцебск +8 +10
Мінск +8 +10
Магілёў +8 +10
Гродна +11 +13
Брэст +13 +15
Гомель +9 +11

Крыніца: www.gismeteo.ru

Курс наяўнага долара на «чорным рынку»

1505

ТБМаўцы едуць у Косава

На выбары дэпутатаў у органы мясцовай улады аўтаномнага краю Косава (Югаславія) выпучаныя міжнародныя назіральнікі ад грамадскага аб'яднання «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны».

Як паведаміў старшыня ТБМ Алег Трусаў, старшыня Кансультатыўна-назіральнай групы АБСЕ ў Мінску Ханс-Георг Вік высока ацаніў удзел прадстаўнікоў грамадскага аб'яднання ў назіранні за ходам прэзідэнцкіх выбараў у краіне. «Вось чаму КНГ АБСЕ прапанавала нам накіраваць сваіх актывістаў у Косава для ўдзелу ў міжнародным назіранні за ходам выбараў», — сказаў Трусаў. Паводле яго словаў, разам з прадстаўнікамі іншых грамадскіх аб'яднанняў Беларусі назіральнікі ад ТБМ будуць знаходзіцца ў аўтаномным краі Косава з 5 па 18 лістапада.

Марат ГАРАВЫ

Бязлётная зона вакол «Ігналінкі»

Літва будзе прасіць Беларусь канкрэтна вызначыць межы бязлётнай зоны над тэрыторыяй, якая непасрэдна прылягае да Ігналінскай АЭС. Пра гэта заявіў міністр аховы краю Літвы Лінас Лінкявічус, які 11 кастрычніка наведаў электрастанцыю.

Над Ігналінскай АЭС ужо існуе бязлётная зона: любым самалётам забаронена пралятаць бліжэй чым за 5 кіламетраў да станцыі і ніжэй чым 6 кіламетраў над ёю. Аднак кіраўніцтва АЭС зазначыла, што недалёка ад станцыі, на тэрыторыі Беларусі, пралятаюць грамадзянскія самалёты, таму варта было б ужыць дадатковыя захады бяспекі для аховы паветранай прасторы над станцыяй.

Ігналінская АЭС размешчаная за 3 кіламетры ад беларускай і за 20 кіламетраў — ад латвійскай мяжы.

Сяргей ШУПА

АКЦЫІ

Заява на жалобнае шэсце

Прадстаўнікі незарэгістраванага аб'яднання Малады фронт падалі ў Мінгарвыканкам заяву на правядзенне жалобнага шэсця і мітынгу, прымеркаваных да 60-ых угодкаў пачатку распраў нямецкіх акупантаў над мінскімі падпольшчыкамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

26 кастрычніка 1941 года ў Мінску былі пакараныя смерцю на шыбеніцы трое ўдзельнікаў антыфашыстоўскага падполля — Кірыла Трус, Валодзя Шчарбацэвіч і Марыя Брускіна. Смяротнае пакаранне адбылося ля прахадной дрожджавага завода (вул. Кастрычніцкая), а шлях асуджаных пралягаў па горадзе ад турмы. Маршрут жалобнага шэсця павінны пралягаць ад СІЗА №1 па ходніку вуліцы Валадарскага да вуліцы Кірава, адтуль праз парк паміж стадыёнам «Дынама» і вуліцай Свярдлова, затым па ходніку ўздоўж вуліц Ульянаўскай і па Кастрычніцкай да пляцоўкі ля прахадной завода.

Шэсце і мітынг заяўнікі мяркуюць правесці 26 кастрычніка з 16.30 да 17.30 пад дэвізамі «Мы павінны памятаць пра гэта» і «Не — фашызму на Беларусі».

Іван ПЯТРОВІЧ

«Дажынкі» для дачнікаў

16-17 кастрычніка ў Рэспубліканскім палацы культуры ветэранаў адбудзецца выстава «Дачныя дажынкі-2001». Пройдуць лекцыі пад назвай «Вынікі дачнага сезона. Абмен вопытам».

Летась на аналагічнай выставе дэманстраваўся гарбуз вагой 50 кілаграмаў. Так што калі вы нешта вырасцілі буйное, цягніце на «Дачныя дажынкі» і выхваляйцеся перад астатнімі дачнікамі.

Алесь КАЗЛЮКЕВІЧ

ФІНАНСЫ

Расійскія банкі хочуць у Беларусь

Адразу некалькі расійскіх банкаў збіраюцца ўзмацніць сваю прысутнасць у Беларусі і адкрыць уласныя банкаўскія структуры.

Як паведаміў старшыня праўлення Нацыянальнага банка краіны Пётр Пракаповіч, намер стварыць у Беларусі ўласныя банкі са 100-працэнтным расійскім капіталам ёсць прыкладна ў 3-4 буйных банкаў Расіі. Пры гэтым галоўны банкір падкрэсліў, што жаданне выкупляць дзеючыя беларускія банкі шляхам набыцця іх кантрольнага пакета акцыяў таксама вітаецца, але актыўнасці ў гэтым сэнсе пакуль няма. «Мы нікому не забараняем купляць кантрольны пакет акцыяў у любым малым банку ці вялікім банку, але ніхто не купляе», — сказаў Пракаповіч. На ягоную думку, гэта адбываецца таму, што расійскія банкі не хочуць браць на сябе вырашэнне чужых праблемаў.

На 1 верасня 2001 года банкаўская сістэма Рэспублікі Беларусь складалася з 25 функцыянуючых банкаў. Пры гэтым доля замежных інвестыцыяў у агульным аб'ёме статутных фондаў банкаў, зарэгістраваных на тэрыторыі Беларусі, складае каля 6%, у тым ліку сродкі расійскіх інвестараў — 3,1%.

БелаПАН

МЯЖА

Літва скасуе візавыя льготы

Плануючы далучыцца да Еўрапейскага Саюза і, адпаведна, да Шэнгенскага пагаднення, літоўскія ўлады маюць намер з 1 студзеня 2003 года скасаваць візавыя льготы для кіроўцаў грузавікоў з Беларусі, для беларускіх грамадзянаў, якія жывуць у прыгранічнай зоне, і для пенсіянераў — грамадзянаў старэйшых за 60 гадоў, паведаміла інфармацыйнае агенцтва «Расбалт». Зараз гэтыя катэгорыі беларускіх грамадзянаў могуць наведваць Літву без візаў.

«Міністэрства замежных справаў Беларусі не атрымлівала афіцыйнага паведамлення наконт гэтага, — заявіў БелаПАН прэс-сакратар МЗС Павел Латушка. — Каментаваць што-небудзь лічым дачасным». У той жа час ён паведаміў, што МЗС Беларусі плануе абмеркаваць пытанне аб візавых льготах на бліжэйшых кансультацыях консульскіх упраўленняў знешнепалітычных ведамстваў дзвюх краінаў.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ

ЛЮСТРАФАКТ

«А в октябре прощай любовь». Потому что холодно, а молодежь не имеет квартир

Мала яек і бульбы

Паводле звестак Міністэрства статыстыкі і аналізу Беларусі, у студзені-верасні 2001 года аб'ём валавога ўнутранага прадукта ўзрос на 3% у параўнанні з аналагічным леташнім перыядам. Такі ж паказчык быў зафіксаваны і па выніках васьмі месяцаў бягучага года.

Прыкметна знізіўся аб'ём сельскагаспадарчай вытворчасці. У студзені-верасні ён зменшыўся на 1,5%, тады як у студзені-жніўні быў адзначаны рост на 5,8%. Паводле звестак Мінстата, на 8 кастрычніка бульбы выраблена 64% ад леташняга ўзроўню, агароднiны — 62.

За 9 месяцаў бягучага года вытворчасць малака ўзрасла на 12%, рэалізацыя жывёлы і птушкі (у жывой вазе) — на 8. Вытворчасць яек скарацілася на 9%. Рост прамысловай вытворчасці склаў 4,6%. Вытворчасць спажывецкіх тавараў павялічылася на 5,1%.

Дзмітрый УЛАСАЎ

ЗДАРОЎЕ

Яшчэ адна смерць ад СНІДу

У Магілёўскай вобласці зафіксаваны восьмы выпадак смерці ад СНІДу. Ахвярай хваробы стаў 32-гадовы мужчына.

Паводле звестак медыкаў, за апошнія дзесяць гадоў на тэрыторыі вобласці было выяўлена 170 жыхароў, заражаных ВІЧ-інфекцыяй, 42 выпадкі з агульнай колькасці прыпадаюць на бягучы год. Восем заражаных на СНІД жыхароў вобласці памерлі.

Спецыялістаў абласнога цэнтра прафілактыкі СНІД асабліва хвалююць перамены ў спосабе заражэння гэтай хваробай. Калі раней носьбітамі ВІЧ-інфекцыі ў асноўным станавіліся наркаманы, то апошнія заражэнні на СНІД на Магілёўшчыне адбываліся палавым шляхам.

Канстанцін УВАРАЎ

МЕДЫЦЫНА

Лекавае насычэнне

Бліжэйшым часам на Беларусі будзе запушчаны ў дзеянне новы завод па вырабніцтве незамяняльных высокаачышчаных амінакіслотаў. Яны маюць шырокую вобласць ужывання, у тым ліку ў крытычным стане падтрымліваюць сістэму жыццязабеспячэння чалавека. Дагэтуль вытворчасць па іх вырабніцтве мелася толькі ў Японіі і ЗША.

Па словах Леаніда Шарко, па праграме насычэння ўнутранага рынку медпрэпаратаў запланавана, што патрэбы рынку ў леках, вытворчасць якіх маецца ў нас, праз 3-4 гады будуць забяспечвацца напоўну сваёй вытворчасцю. Напрыклад, на год для беларусаў неабходна 11 мільёнаў таблетак ампіцыліну, але магутнасцяў галіны для іх вытворчасці не хапае і таму выпускаецца толькі 8 мільёнаў таблетак, а астатнія 3 мільёны імпартуюцца. Аднак, як запэўніў намеснік гендырэктара канцэрна «Белбіяфарм», выкананне гэтай праграмы не азначае, што з аптэкаў знікнуць імпартныя лекі.

Разам з тым, на агульным фоне недахопу магутнасцяў і замяшчэння беларускіх лекаў імпартнымі 53% лекавай прадукцыі канцэрна ідзе за мяжу, пераважна ў Расію. А расійская і украінская прадукцыя тым часам пастаўляецца да нас. Па словах Леаніда Шарко, з-за пастаяннага падвышэння кошту энерганосьбітаў наша прадукцыя ў параўнанні з расійскай становіцца ўсё больш неканкурэнтаздольнай, а украінскія вытворцы пастаўляюць лекі да нас па дэмпінгавых коштах.

Алена ЛАБАНАВА

Дзеці і аборты

Паводле сацыялагічнага апытання, прыкладна 55% жанчынаў прызналі, што сыходзяць з працы штодня ў вялікай стоме (у залежнасці ад ўзросту гэтая лічба толькі павялічвалася), 15% свой стан пасля працоўнага дня ацанілі як нармальны і толькі 2% пасля працы маюць добры настрой.

Тым не менш, жанчыны жывуць на 11,4 года даўжэй за мужчынаў. На думку Аляксандра Цыбіна, начальніка Галоўнага ўпраўлення лячэбна-прафілактычнай дапамогі міністэрства аховы здароўя, такой працаздольнасці жыцця жанчыны абавязаныя толькі свайму неагрэсіўнаму стаўленню да навакольнага асяроддзя, чаго не скажаш аб мужчынах. Разам з тым, жанчыны мяркуюць, што мужчынам на здароўе шанцiць больш за іх.

Што да рэпрадукцыйнага здароўя жанчын, то яно застаецца дрэнным. На працягу ўсёй цяжарнасці жанчына знаходзіцца ў стане трывогі, што, натуральна, адмоўна адбіваецца на стане ейнага здароўя. Пры нараджальнасці 94 тысячы немаўлятак штогод, 116 тысяч дзяцей не нараджаюцца ў выніку перарывання цяжарнасці жанчынамі. У 20-30% выпадкаў муж нават не ведае аб тым, што жонка была цяжарная і зрабіла аборт. Летась, напрыклад, аборты зрабілі 44 дзяўчыны ва ўзросце да 15 гадоў, ва ўзросце з 15 да 19 гадоў — ужо 10 тысяч, а сярод жанчынаў 40-45 гадоў колькасць абортаў яшчэ большая.

Алена ЛАБАНАВА

КАНТРОЛЬ

Транспартны збор на транспарт не ідзе

Як лічаць у Камітэце дзяржаўнага кантролю (КДК) па Брэсцкай вобласці, кіраўніцтва Брэста парушае закон, выкарыстоўваючы транспартны збор на нямэтавыя патрэбы.

Знос аўтобусаў і тралейбусаў, якія абслугоўваюць Брэст, складае адпаведна 73 і 58%. Штодзённа на лініях працуюць 84 аўтобусы і 60 тралейбусаў. За восем месяцаў гэтага года тралейбусным паркам перавезена 31,6 мільёна чалавек, аўтобусным — 38,3 мільёна. Затраты на 1 кіламетр прабегу склалі ў тралейбусным парку 517 рублёў пры даходах 300,2 рубля, у аўтобусным — 545 рублёў пры даходах 310 рублёў. Да 60% фактычных затратаў транспартных гаспадарак павінна пакрывацца з бюджэту, аднак гэтага не адбываецца, і затраты пакрываюцца не ў патрэбным аб'ёме.

У першым паўгоддзі гэтага года даходы ад транспартнага збору, якім абкладаюцца ўсе прадпрыемствы абласнога цэнтра, склалі 696,5 мільёна рублёў. На патрэбы ж транспартнікаў было накіравана ўсяго 247,6 мільёна рублёў, на якія набыты адзін тралейбус, капітальна адрамантавана два тралейбусы і тры аўтобусы. Астатняя частка збору накіраваная ў стабілізацыйны фонд. У КДК лічаць гэта супрацьзаконным.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

КРЫМІНАЛ

40 долараў за 100

13.700 падробных амерыканскіх долараў (вартасцю па 100 долараў кожная купюра) канфіскаваныя 10 кастрычніка супрацоўнікамі ўпраўлення па Брэсцкай вобласці Камітэта па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй МУС Беларусі.

Як расказаў карэспандэнту БелаПАН намеснік начальніка ўпраўлення падпалкоўнік Міхаіл Грода, затрыманыя двое мужчын — жыхары Брэста і Данецкай вобласці, якія прывезлі грошы для таго, каб збыць іх грамадзянам Беларусі па цане 40 долараў за кожную фальшывую стодоларавую купюру. Пры затрыманні не было аказана супраціўлення, бо ў аперацыі бралі ўдзел супрацоўнікі АМАПа. Усё праходзіла ў брэсцкім мікраёне Кавалёва. Па словах М.Гроды, «фальшыўкі з'яўляюцца суперпадробкамі, бо нават наяўнае ў абменных пунктах абсталяванне не здольнае вызначыць тое, што яны падробкі, не кажучы ўжо аб вызначэнні сапраўднасці «з вока на вока». Мяркуецца, што грошы прывезлі з Польшчы.

Па словах М.Гроды, штодзённа ў Брэсцкай вобласці выяўляюцца да пяці выпадкаў «з'яўлення» фальшывых купюраў розных валютаў і вартасцяў.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

ІНІЦЫЯТЫВА

Свабодны прафсаюз хоча сустрэчы з Лукашэнкам

Старшыня Свабоднага прафсаюза Беларускага (СПБ) Генадзь Быкаў прапаноўвае прэзідэнту Аляксандру Лукашэнку сустрэцца і абмеркаваць праблемы ўзаемаадносінаў уладаў і незалежных прафсаюзаў.

Як зазначаецца ў звароце, які Быкаў накіраваў кіраўніку дзяржавы, з 1995 года ў Беларусі «склалася сітуацыя жорсткага супрацьстаяння» ўлады і СПБ. «Прычына супрацьстаяння, як нам бачыцца, у тым, што ўвесь гэты час уладамі сістэматычна груба парушаліся правы Свабоднага прафсаюза і яго членаў, — гаворыцца ў звароце. — Пра тое, што гэта не пустыя сцвярджэнні, сведчыць той факт, што 14 чэрвеня 2001 года на 89-й сесіі Міжнароднай арганізацыі працы Рэспубліка Беларусь унесеная ў спецпараграф, што з'яўляецца выключнай мерай, прымяняемай гэтай арганізацыяй да членаў, якія груба парушаюць свае абавязацельствы».

Паводле звестак Свабоднага прафсаюза, зараз на разглядзе ў прэзідэнта знаходзіцца праект дэкрэта, які мае непасрэднае дачыненне да прафсаюзаў. Як зазначаецца ў звароце, СПБ хацеў бы азнаёміцца з праектам для таго, каб вызначыць, наколькі яго прыняцце здыме праблемы прафсаюза і, пры неабходнасці, унесці ў яго свае прапановы.

Для вырашэння і абмеркавання ўсіх наяўных пытанняў Генадзь Быкаў прапаноўвае Аляксандру Лукашэнку сустрэцца ў любы зручны для яго час.

Ірына ЛЕЎШЫНА

Ружовыя акуляры

Заканчэнне, пачатак на стар.3

Чакаецца, што рэальныя грашовыя даходы нас з вамі вырастуць у наступным годзе на 5-6%. А жыллёвая праблема будзе паменшаная – у эксплуатацыю будзе ўведзена 2,5 мільёны квадратных метраў жылля, пабудаванага за кошт усіх крыніцаў фінансавання.

Нацыянальны банк Беларусі, са свайго боку, таксама прасякнуты аптымізмам наконт 2002 года. Ягоны кіраўнік, банкір з будаўнічай адукацыяй Пётр Пракаповіч заявіў журналістам, што ў наступным годзе тэмпы дэвальвацыі беларускага рубля ў дачыненні да долара знізяцца ўдвая – да 1,2-1,4% у месяц. Пры гэтым, інфляцыя ў краіне мусіць скласці 22-27% у год або 1,5-2% штомесяц. Што да валютных рэзерваў Нацбанка, то яны мусяць узрасці не менш як на 200 мільёнаў долараў – толькі тады беларускі рубель будзе стабільным. Але пакуль што Нацбанку даводзіцца больш траціць валюты, чым накопліваць яе. У прыватнасці, па словах таго ж П.Пракаповіча, толькі за верасень валютныя рэзервы Нацбанка скараціліся на 30 мільёнаў долараў.

Мы папрасілі пракаментаваць урадавы прагноз на 2002 год прэзідэнта Беларускага саюза прадпрымальнікаў Аляксандра Патупу. Вось што ён заявіў:

– Тое, што адбываецца апошнія гады пачынаючы з 1996-га, гэта ўсё аднаўленне адміністратыўна-каманднай эканомікі. Яна можа забяспечыць нейкі рост – пэўны рост назіраўся штогод і ў СССР. Няцяжка намаляваць прыгожыя лічбы – напрыклад, улічваць увесь бартэр. Аднак любы рост немагчымы без сур'ёзных інвестыцыяў – як знешніх, так і ўнутраных, а іх няма.

Унутранае рэінвеставанне амаль не адбываецца. Замест укладвання грошай у вытворчасць людзі імкнуцца схаваць свой прыбытак, бо не ўпэўненыя, што ў іх не адбяруць гэтыя грошы.

А замежнікі бачаць, што ўласныя бізнесмены не імкнуцца інвеставаць, і гэта іх палохае. Таму яны не прыходзяць – і Беларусь цяпер знаходзіцца на адным з апошніх месцаў па аб'ёму замежных інвестыцыяў.

Цяпер ідзе хваля «ўздыму лібералізацыі». Але спачатку трэба паглядзець, што пад «лібералізацыяй» мае на ўвазе начальства. Калі гэта ідзе яшчэ адна кампанія, якая ставіць на мэту прыцягнуць увагу Захаду – тое, што рабілася і раней – гэта кепска, і гэта не забяспечыць росту.

На сённяшні дзень асноўныя фонды імкліва зніжаюцца, і гэта пры адсутнасці інвестыцыяў – адмоўны вектар развіцця эканомікі. Мы ўжо не можам разглядаць Расію як паліўна-сыравінны прыдатак Беларусі.

Наадварот – Расія шляхам рэгулявання цэнаў на энерганосьбіты ўсё больш жорстка рэгулюе цэны на беларускія тавары. Пры такой палітыцы мы хутка страцім не толькі эканамічны, але і ўвесь суверэнітэт.

– Як вы лічыце, ці доўга здолее яшчэ працягнуць Беларусь у цяперашніх эканамічных варунках без сур'ёзнага рэфармавання?

– Я мяркую, што калі застаецца на сённяшняй лініі – то не болей за два гады. І Расія, і іншыя суседнія краіны проста «з'ядуць» Беларусь – разам з усім яе ростам.

– Наколькі радыкальныя мусяць быць змены ў эканамічнай палітыцы, каб дамагчыся пазітыўных зрухаў?

– Спачатку трэба вярнуцца ў рынак, адкуль нас выкінулі. Але для гэтага неабходна змяняць палітыка-прававую прастору. Патрэбныя надзейныя гарантыі для вядзення бізнесу. Не мусіць існаваць указава-дэкрэтная сістэма – яна робіць сітуацыю непрадказальнай.

Захады патрэбныя сапраўды радыкальныя. Тое, што робіцца цяпер – скарачэнне ліцэнзіяванняў да 2-3 дзесяткаў відаў дзейнасці, спрашчэнне рэгістрацыі прадпрыемстваў – гэта толькі заплаты на рубішчы. Патрэбная сістэмная лібералізацыя.

Наш Беларускі саюз прадпрымальнікаў ужо гадоў восем як прапаноўвае кіраўніцтву краіны праграму такіх зменаў.

– Ці прапаноўвалі вы яе новаму ўраду?

– Гэта бессэнсоўна, бо ўрад у нас не займаецца стратэгіяй. Перамаўляць трэба з тымі, хто ў нас прымае рашэнні. Рэформа патрабуе палітычных рашэнняў.

Смешны прыклад: трэба было б забараніць балбатню наконт першаснасці вытворцаў. Трэба вывучыць нарэшце, што насамрэч усё ўвязана ў сістэму – вытворчасць, продаж і фінансаванне. Для Беларусі асноўная праблема – не вырабіць тавар, гэта ў нас ужо умеюць, але прадаць яго. Яшчэ больш важна прафінансаваць і вытворчасць, і продаж. Як тут можна ўвесь час казаць пра прымат вытворца? І, канешне, для такога адступлення ад марксісцкіх ідэяў патрэбнае палітычнае рашэнне. Яго не можа прыняць у нас ніякі ўрад.

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

Цукровая вайна паміж Беларусьсю і Ўкраінай

Заканчэнне, пачатак на стар.3

Гэты цукар зьявіўся на ўкраінскім рынку сёлета. З той прычыны, што цукар-сырэц значна таньнейшы за буракові, яго прадавалі па дэмпінгавых коштах. Паводле нашых зьвестак, тона цукру ў Беларусі каштуе недзе каля 300 даляраў. У той жа час ва Ўкраіне тона яго нашмат даражэйшая — больш за 400 даляраў. Атрымлівалася, што калі вы завозілі свой цукар, то прадавалі яго ніжэй за наш кошт».

Паводле статыстычных зьвестак, штогадовыя патрэбы Беларусі складаюць каля 350 тысяч тонаў цукру. Між тым, уласны выраб і імпарт пераўзыходзяць гэтыя патрэбы. Цукровы бізнэс стаў апошнія гады ў Беларусі прыбытковым заняткам. Рэч у тым, што пастаўшчыкі цукру-сырцу тут працуюць на льготных умовах, паколькі іх падтрымлівае ўлада.

Галоўны ж пастаўшчык — фірма кіраўніцтва справаў прэзыдэнта «Белая Русь». Сёлета, паводле ўказаньняў Аляксандра Лукашэнкі, ёй даручана імпартаваць 200 тысяч тонаў цукру-сырцу. Ільготны падатковы і мытны рэжым дапамагаюць атрымліваць танную прадукцыю. Як вынік, яны насычаюць ёю ня толькі беларускі рынак, але й рынкі Расеі ды Ўкраіны.

Відавочна, такая палітыка абурыла Ўкраіну з прычыны пагрозы ейным эканамічным інтарэсам. Так, у прыватнасьці, лічыць прадстаўнік «Укрцукру» Іван Дзембак.

— Скажыце, гэта вельмі адбіваецца на працы цукровай прамысловасьці Ўкраіны?

— Так. Хаця б таму, што ў нас устаноўленыя мінімальныя цэны на цукар пастановай кабінэту міністраў. Мы свой рынак рэгулюем для рэалізацыі свайго буракавага цукру.

— Колькі цукровых прадпрыемстваў ва Ўкраіне?

— Сёлета плянавалі запусьціць 156 прадпрыемстваў.

— А колькі яны выrабляюць цукру?

— Дзесьці 1.500–1.600 тысяч тонаў.

— А колькі наагул спажывае цукру рынак?

— 1.800 тысяч тонаў.

— І скажыце, калі ласка, ці доўга будзе дзейнічаць такая пастанова? Як вы мяркуеце?

— Я лічу, што яна павінна дзейнічаць заўжды.

Афіцыйны Менск пакуль аніяк не адрэагаваў на рашэньне Ўкраіны. Як вядома, 16 кастрычніка Кіеў мае намер наведаць зь першым рабочым візытам новы беларускі прэм'ер Генадзь Навіцкі. І ня выключана, што беларускі бок спрабуе пазьбегчы скандалу.

Міхал СТЭЛЬМАК
Радыё «Свабода»

Язык до Киева доведет

Заканчэнне, пачатак на стар.3

А что касается визита Новицкого в Киев, то по обнародованной программе планируется подписание ряда межгосударственных соглашений. Среди них об оперативном оповещении о ядерной аварии и сотрудничестве в области радиационной безопасности. Надо полагать, что и после закрытия Чернобыльской АЭС тема эта для Беларуси остается актуальной. Но не совсем понятно тогда, почему только сейчас решено было подписать такое соглашение. Зато очевидно другое. В беседе с президентом Леонидом Кучмой, который обещает принять белорусского премьера, будет затронута, пожалуй, главная для Украины проблема. Уже пять лет в Минске не могут ратифицировать подписанный двумя президентами Договор о государственной границе. Одно время исполнительная власть Беларуси даже ссылалась на то, что, мол, трудности с ратификацией порождает законодательная власть. В Киеве такие ссылки воспринимались как циничные и лицемерные. Ведь о самостоятельности и правах белорусского парламента известно во всем мире. На самом деле Минск вроде бы готов ратифицировать данный документ. Но в обмен на выплату Украиной долга, который, по подсчетам белорусской стороны, составляет около 200 миллионов долларов. Киев такой подход отвергает. Впрочем, и сам долг не признает.

После президентских выборов руководство Беларуси всячески стремится к тому, чтобы эти выборы были признаны международным сообществом. Кстати, как-то не очень отмечалось, кто из украинских руководителей официально поздравил вновь избранного президента Беларуси. О поздравительном звонке Путина из Кремля говорили немало, а вот о президентском звонке из Киева что-то не было слышно.

В Минске помнят о другого рода звонках из Киева. Например, когда Кучма пытался объяснить Лукашенко, что его не ждут на Ялтинской встрече глав государств и правительств ряда европейских стран. Было такое мероприятие в конце прошлого века. Можно вспомнить и то, что уже в этом году планировалась белорусско-украинская встреча на высшем уровне. То ли в Чернигове, то ли в Гомеле. Но удалось заманить Кучму лишь на «Славянский базар в Витебске». Судя по последующему в августе празднованию 10-летия независимости Украины, с участием славянских президентов России, Польши, Македонии, без самого громкого радетеля славян, нетрудно предположить, что «базар» в Витебске не удался.

Некоторые эксперты полагают, что белорусский премьер попытается прозондировать в Киеве тему, которая может улучшить перспективу для Минска в большей степени вписаться в треугольник Москва-Киев-Варшава. Речь идет о новой ветке газопровода из России в Европу, которую планируют протянуть через территорию Беларуси. Украине это невыгодно.

Насколько удачно для себя смогут разыграть эту геополитическую карту минские стратеги, сказать трудно. Все же как-никак, а Путин объявил следующий год в России годом Украины. А в самой Украине в следующем году должны пройти парламентские выборы, исход которых должен быть важным как для Москвы, так и для Минска, где уже испытывают сдержанный оптимизм от исхода парламентских выборов в Польше.

Не секрет, что Варшава намерена активизировать свою восточную политику, отвечающую интересам малого и среднего бизнеса. С этим связан и нынешний визит Александра Квасьневского в Москву. Ежегодные потери Польши из-за ухода с российского рынка оцениваются в 2 млрд. долларов. Варшава намерена исправить ошибку. Понятно, что без белорусского коридора полякам на российский рынок будет вернуться трудно. Но куда труднее будет новому премьеру Беларуси провести назревшие экономические реформы, о которых он осторожно говорит под неусыпным президентским оком.

Роман ЯКОВЛЕВСКИЙ

Ці стане Фронтаў болей?

13 кастрычніка ў Мінску прайшоў традыцыйны Сойм БНФ «Адраджэньне», на якім абмяркоўвалася пытанне пра з'езд партыі ў святле прэзідэнцкіх выбараў. Сойм не набраў кворуму, таму нейкіх важных рашэнняў прынята быць не магло. Але на Сойме выразна праявілася тэндэнцыя да размежавання партыі, што стане галоўнай праблемай на з'ездзе БНФ 15-16 снежня. Справаздача кіраўніцтва за два гады праўлення партыяй, прыняцце новай праграмы БНФ, перавыбары кіраўніцтва – гэта асноўныя пытанні з'езда. Хаця, відавочна, найперш партыі трэба дамагчыся захавання адзінства.

Пра раскол у БНФ пакуль сур'ёзных гаворак не ідзе. Тым не менш, размежаванні ў партыі ідуць адразу па трох накірунках. Паводле намесніка старшыні БНФ Паўла Севярынца, рэгіёны незадаволеныя схемай «Домаш-Ганчарык» і пройгрышам на прэзідэнцкіх выбарах, вялікая незадаволенасць палітыкай цэнтральнага кіраўніцтва БНФ, якое падтрымала вылучэнне адзіным кандыдатам Уладзіміра Ганчарыка, а не Сямёна Домаша, і рэалізавала згаданую схему. У маладзёжнага крыла БНФ – свае прэтэнзіі да кіраўніцтва.

П.Севярынец лічыць, што ў існуючай палітычнай сітуацыі многае будзе залежаць ад пазіцыі старшыні Вінцука Вячоркі і ягоных паплечнікаў: Віктара Івашкевіча, Алеся Бяляцкага, Юрыя Хадыкі і мінскага кіраўніцтва. На думку П.Севярынца, трэба кардынальна мяняць праграму, ідэалогію, неабходна перабудоўваць арганізацыйную сістэму партыі. Трэба мяняць і структуру кіраўніцтва БНФ: ад шасці намеснікаў, якія адказваюць за кожную з абласцей, трэба пераходзіць да двух намеснікаў, адказных за выканаўчыя структуры і ідэалогію.

Як бы там ні было, у цяперашняга старшыні БНФ Вінцука Вячоркі альтэрнатывы няма. На з'ездзе яго могуць падтрымаць, аднак патрабаванняў аб адстаўцы не пазбегнуць. Такім чынам, найважнейшай праблемай перад з'ездам і на самым форуме з'яўляецца захаванне адзінства партыі. Яшчэ аднаго расколу (цяпер, як вядома, існуюць два Фронты: БНФ «Адраджэньне» Вінцука Вячоркі і Кансерватыўна-хрысціянская партыя-БНФ Зянона Пазьняка) партыя ўжо не пераживе.

Рыгор БУЯН

«Пустое крэсла» для Беларусі

9 кастрычніка Пастаянны камітэт Парламенцкай асамблеі АБСЕ пакінуў пустым месца Беларусі ў ПА АБСЕ.

Як вядома, пасля рэферэндуму 1996 года ПА АБСЕ прыпыніла статус «спецыяльна запрошанага» для Беларусі. Да пачатку гэтага года ПА АБСЕ прызнавала законным парламентам Вярхоўны Савет 13-га склікання, аднак 9 студзеня тэрмін паўнамоцтваў ВС скончыўся, таму ПА АБСЕ пакінула крэсла Беларусі пустым.

Вынікі разгляду «беларускага пытання» на паседжанні Пастаяннага камітэта ПА АБСЕ ў Лісабоне каментуе віцэ-спікер Вярхоўнага Савета 13-га склікання Анатоль Лябедзька:

– 9 кастрычніка сабраўся Пастаянны камітэт ПА АБСЕ. Перад пачаткам паседжання прэзідэнт ПА АБСЕ Адрыян Севярын даў даведку, што дэ-факта для Беларусі існуе «пустое крэсла», а само пытанне будзе разглядацца на лютаўскай сесіі ў Вене. Спадзяванні палаты прадстаўнікоў легітымізаваць сябе ў гэтай структуры не спраўдзіліся. Хаця расійская дэлегацыя пры падтрымцы Казахстана і Таджыкістана спрабавала навязаць дыскусію аб неабходнасці прадастаўлення палаце афіцыйнага статусу «спецыяльна запрошанага» ў ПА АБСЕ.

Акрамя гэтага, «беларускае пытанне» закраналася ў справаздачы кіраўніка групы наглядальнікаў на прэзідэнцкіх выбарах. Кіма Кюленен сказаў, што місія насіла абмежаваны характар, бо беларускія ўлады не далі магчымасці арганізаваць своечасовы прыезд наглядальнікаў. Ён паўтарыў, што выбары не адпавядаюць стандартам АБСЕ, што гэтыя выбары – несправядлівыя, недэмакратычныя. І трэцяя ягоная ідэя – трэба пашыраць супрацоўніцтва з Беларуссю, таму што ізаляцыя не на карысць ні міжнароднай супольнасці, ні народу Беларусі.

Перад паседжаннем мы мелі сустрэчу з Адрыянам Севярынам, у часе якой мы падрабязна паінфармавалі прэзідэнта ПА АБСЕ пра тое, як праходзілі прэзідэнцкія выбары, пра іх наступствы. Тады А.Севярын заявіў, што «выбары не адпавядалі міжнародным стандартам, і ПА чакае з боку беларускіх уладаў рэальных крокаў, якія б пацвярджалі гатоўнасць да пераменаў». А.Севярын заявіў таксама, што ён вымушаны будзе скласці з сябе паўнамоцтвы кіраўніка рабочай групы па Беларусі. Такім чынам ён дэманструе сваю незадаволенасць тым, як вырашалася беларуская праблема.

У нас была і яшчэ адна сустрэча. Мы сустрэліся з міністрам замежных справаў Партугаліі Джэмі Гама (з 1 студзеня 2002 года Партугалія будзе старшынёй у АБСЕ) і перадалі яму спіс людзей, якія падвяргаліся ці падвяргаюцца рэпрэсіям з боку ўладаў. На гэтай сустрэчы будучы дзеючы старшыня заявіў, што ў часе старшынства ў АБСЕ для Партугаліі «беларускае пытанне» будзе адным з прыярытэтаў. Ён сказаў, што для яго атрыманы спіс з'яўляецца працай, і ён будзе рабіць усё, каб правы рэпрэсаваных былі адстоеныя.

– Што ўяўляе сабой перададзены спіс?

– Нават сёння я кажу, што гэтыя спісы – папярэднія. Калі мы перадавалі аналагічны спіс у ПА Савета Еўропы, у ім было некалькі дзесяткаў чалавек. Ужо ў Лісабон мы павезлі спісы, у якіх некалькі соцень чалавек. У першую чаргу, гаворка ідзе пра лёс людзей, у адносінах да якіх узбуджаныя крымінальныя справы – ёсць чатыры эпізоды крымінальнага пераследу,

тры з якіх зафіксаваныя па Магілёўскім рэгіёне, адзін – па Гомельскім. Астатнія – тыя, хто выкінуты з працы, адлічаны з вышэйшых навучальных установаў або ў адносінах да каго існуе жорсткі псіхалагічны ціск, рэальныя пагрозы, што да іх будуць прымененыя тыя ці іншыя санкцыі. Але яшчэ раз падкрэсліваю, што гэты спіс не канчатковы.

– Якія найбольш верагодныя перспектывы Беларусі ў ПА АБСЕ?

– У Парламенцкай асамблеі АБСЕ, я думаю, найбольш верагодна, што будзе замацаваны прынцып «пустога крэсла» для Беларусі з наданнем статусу наглядальнікаў абодвум бакам – і Нацыянальнаму сходу, і Вярхоўнаму Савету.

Зрэшты, пазіцыя ПА АБСЕ будзе залежаць ад многіх фактараў. Мы выступілі з ініцыятывай аб сустрэчы прадстаўнікоў шырокай грамадзянскай кааліцыі ды новага кіраўніка ўрада. Мы звярнуліся да Лукашэнкі з ініцыятывай правядзення перамоваў паміж шырокай грамадзянскай кааліцыяй і беларускімі ўладамі пры пасярэдніцтве КНГ АБСЕ і «парламенцкай тройкі».

Прадметам перамоваў мусяць стаць вядомыя «чатыры ўмовы» – спыненне палітычнага пераследу апазіцыі, прадастаўленне апазіцыі эфірнага часу ў электронных СМІ, змяненне Выбарчага кодэкса і пашырэнне функцыяў парламента. Гэта той падмурак, які можа стаць асновай перамоўнага працэсу.

Лукашэнка заявіў, што ён выступае за дэмакратызацыю Беларусі. Мы прапануем гэтыя словы пераплавіць у канкрэтныя рэальныя справы. І калі Лукашэнка пойдзе на перамовы, яны будуць мець поспех і вынікам гэтага стане, што беларуская апазіцыя атрымае доступ да дзяржаўнага тэлебачання і радыё, што ў нас будуць прыпыненыя ўсе крымінальныя справы з палітычным адценнем, а ўсе звольненыя атрымаюць працу, калі будуць паўнамоцтвы ў парламента – то гэта і стане перадумовай для разгляду пытанняў пра атрыманне статусу ў Савеце Еўропы.

Рычард БУЙНІЦКІ

ТРАГЕДЫЯ

Летать над Украиной опасно для здоровья

Самолет Ту-154, рухнувший 4 октября в Черное море, был сбит боевой частью ракеты зенитно-ракетного комплекса. Это уже доказано неоспоримо. Поэтому с требованием немедленной отставки министра обороны Украины Александра Кузьмука выступили сразу несколько фракций Верховной Рады.

Компартия, представленная в украинском парламенте самой многочисленной фракцией, считает, что глава оборонного ведомства «вопреки правде и здравому смыслу пытался напустить туману на трагическое событие, причиной которого возможно были учения украинских сил ПВО». Подобное заявление поступило и от Социал-демократической партии Украины. Лидер партии, первый вице-спикер украинского парламента Виктор Медведчук высказал надежду, что «высокие должностные лица в погонах найдут в себе мужество заявить о своей отставке».

Но глава украинского государства Леонид Кучма заявил, что виновные должны понести наказание, но принимать решение исключительно «под влиянием эмоций» до выводов экспертизы он не будет. Кузьмук же, по мнению президента и главнокомандующего в одном лице, «высокоморальный человек».

Главнокомандующий войск ПВО Украины Владимир Ткачев и его заместитель написали рапорта об отставке в связи с катастрофой российского самолета Ту-154 над Черным морем 4 октября. Они также принесли свои извинения за «трагическую случайность». Перед родными и близкими погибших в Ту-154 извинился и министр обороны Украины Александр Кузьмук. Да и куда деваться, если «согласно предварительным выводам госкомиссии, гибель самолета Ту-154 авиакомпании «Сибирь» произошла из-за попадания в лайнер ракеты С-200, выпущенной с крымского полигона Опук во время учений войск ПВО».

Поведение украинской стороны подчас зашкаливало за все рамки пристойности. 10 октября Кучма сделал шокирующее заявление: «Мы не первые и не последние. Не нужно из этого делать трагедии, если это была ошибка. Бывали ошибки и не такого масштаба. Бывали ошибки планетарного масштаба».

Украинские военные и президент все время наверняка знали, что самолет и люди, в нем находившиеся, погибли именно из-за попадания С-200. Но продолжали целую неделю утверждать, что ракета утонула в море, не долетев до самолета. Другими словами, все украинские официальные лица беззастенчиво врали. И не исключено, врали б дальше, если бы еще в день катастрофы американские военные источники не обнародовали предварительную информацию об этой «заблудившейся» ракете, а спасатели не выловили бы тела погибших и обломки Ту-154, начиненные шариками из боеголовки С-200.

Пётр МЕЛЬНИЧУК

Дождь из падающих самолетов

Представитель «Аль-Каеды» Сулейман Абу Гаит призвал США и Британию покинуть Арабский полуостров, сообщает *BBC News*. Если они этого не сделают, «земля под их ногами будет гореть», сказал Гаит в послании, распространенном катарским спутниковым телеканалом «Аль-Джазира».

В ответ на бомбардировки Афганистана организация Усамы бен Ладена обещает нанести удары по США и Великобритании, сообщалось в том же послании. В частности, «Аль-Каеда» пообещала устроить «дождь из самолетов».

«Буря не успокоится, пока вы (Соединенные Штаты и Великобритания) не прекратите поддерживать евреев в Палестине, не снимете эмбарго с иракского народа, не перестанете оказывать помощь индусам в их борьбе с мусульманами в Кашмире и не покинете Арабский полуостров», – говорится в послании.

В заявлении рекомендуется всем мусульманам США и Великобритании не путешествовать самолетами и не посещать высотные здания, что было расценено наблюдателями как признание в организации терактов 11 сентября.

Гаит также сказал, что Джордж Буш-младший, его отец Джордж Буш-старший, Билл Клинтон, премьер-министр Великобритании Тони Блэр и премьер-министр Израиля Ариэль Шарон понесут наказание за преступления против мусульман, сообщает *Associated Press*.

Вячеслав ПАЗЬНЯК

Казахстан примет 50 тысяч афганских беженцев

Казахстан согласен принять 50 тысяч беженцев из Афганистана. Часть из них может приютить Южно-Казахстанская область. Здесь уже готовятся оказать первую помощь 30 тысячам человек, спасающихся от войны.

Об этом сообщила в четверг журналистам председатель Комитета Красного Креста и Красного Полумесяца Южно-Казахстанской области Малика Жусупова. «Всем им нужно где-то жить и питаться, их нужно одеть и обуть, они нуждаются в лечении, – отметил она. – Беженцы будут размещены в пустующих зданиях, освободившихся школьных лагерях, в палаточных городках. Мы в первую очередь заказали одеяла, спальные мешки, подушки, теплую одежду. И, конечно, медикаменты. У нас есть информация, что среди беженцев могут быть зараженные чесоткой и малярией».

О том, что правительство Казахстана готово оказать материальную поддержку прежде всего этническим казахам, живущим на территории Афганистана, заявил на брифинге в Астане министр финансов Мажит Есенбаев спустя несколько дней после терактов в Нью-Йорке и Пентагоне.

Кирилл МЕФОДЬЕВ

Армия Грузии начала боевые действия против Абхазии

Министерство обороны Абхазии вечером в субботу официально подтвердило факт первого столкновения абхазских сил с подразделением внутренних войск Грузии в верховьях Кодорского ущелья. Как сообщил заместитель министра обороны Абхазии Гарри Купалба, столкновение произошло в районе горы Сахарная голова. По его словам, разведывательная группа абхазских сил столкнулась с разведчиками внутренних войск Грузии, передает Интерфакс. Замминистра отметил, что «пока нет точной информации о потерях с обеих сторон». Купалба, кроме того, опроверг сообщения ряда СМИ о применении в субботу абхазской стороной авиации против чеченских и грузинских боевиков в Кодорском ущелье.

Инженерные подразделения вооруженных сил Грузии приступили к восстановлению моста на Военно-Сухумской дороге для переброски тяжелой военной техники в Кодорское ущелье. Об этом заявил в субботу замглавы минобороны самопровозглашенной республики Абхазия Виталий Купалба.

По его словам, восстановление моста «между абхазским селом Лада и населенным пунктом Квабчара, контролируемым грузинской стороной, позволит Грузии перебросить тяжелую технику в Кодорское ущелье, где идут боевые действия, для поддержки террористов», передает РИА «Новости». По мнению замминистра, мост будет восстановлен либо к исходу субботы, либо к утру воскресенья. Военно-сухумская дорога – историческое название горного участка автомобильной дороги Ставрополь – Сухуми, пересекающего Главный Кавказский хребет (Клухорский перевал), построена в 1894.

Политический период полураспада фашизма и коммунизма

Чарльз МЭЙЕР,
директор Центра европейских исследований Гарвардского университета

Знаменитый историк Роберт Конквест однажды сказал, что, несмотря на то, что он осуждает советскую жестокость, он считает, что нацистский Холокост был «хуже» преступлений сталинизма. Многие соглашаются с этим, даже если они признают ужасную природу коммунистических преступлений – политический голод и этнические чистки, сотни тысяч узаконенных убийств, массовая гибель людей в лагерях.

Другие наблюдатели отрицают, что преступления нацистов были ужаснее преступлений Сталина, и заявляют, что причиной большего осуждения нацизма является необычное отношение западной интеллигенции, часть которой была убежденными марксистами, а некоторые – евреями. Я не собираюсь спорить здесь о том, чей опыт, в самом деле, был более жестоким. Меня больше волнует вопрос, чей опыт сохраняется в воспоминаниях – и исторических, и личных – более четко. Я пытаюсь определить, в чем разница, используя термины: «горячие воспоминания» и «холодные воспоминания».

Существуют непреодолимые причины для существования горячих воспоминаний о нацизме по сравнению с холодными воспоминаниями о коммунизме. Ужасная война должна была свергнуть режим национал-социалистов. Коммунистические государства не начинали мировую войну (даже если они и способствовали возникновению местных конфликтов, например, в Корее), и они переродились в более мягкую форму, которую Вацлав Гавел назвал «посттоталитаризмом». Янош Кадар, назначенный Советским Союзом в Венгрии для подавления восстания в 1956 году, смог начать подобревшую эру «гуляшного коммунизма». Неоспоримым является тот факт, что эта фаза посттоталитаризма оставила более грязное историческое наследие.

Историки продолжают раскрывать жестокость коммунизма, и все же через год или два моральный гнев остывает, по крайней мере, за пределами Восточной Европы. В противоположность этому Холокост приобретает все большее и большее значение в качестве элемента западной коллективной памяти. Мы спорим о возведении мемориалов и музеев Холокоста, но редко даже рассматриваем вопрос о строительстве памятников жертвам сталинизма. Пилигримы и туристы посещают Аушвиц и Дахау, а не Воркуту или Катынь. Профессора все еще могут повесить в своих кабинетах портреты Маркса и Ленина, но не Гитлера или Гиммлера.

Начиная с 1989 г. в течение нескольких лет антикоммунистический гнев был очень силен. Продолжая разоблачать соучастников штази, чешский обвинительный процесс, который запретил определенным коммунистам заниматься общественной деятельностью в новой демократической Чехии и выдвигать свою кандидатуру на выборах, казалось, скорее всего, сохранит память о коммунизме как о злой силе. Но это чувство гнева остыло со временем. К посткоммунистическим партиям-конкурентам, таким как Партия демократического социализма (ПДС) в Германии или «Социалисты» в Польше, Венгрии и Румынии, относятся терпимо, в то время как Партия Свободы или Национальный Фронт все еще вызывают дрожь у своих оппонентов.

Остается вопрос: почему Архипелаг Гулаг не оставил такого же глубокого следа, как нацистский Холокост? Одним возможным объяснением является то, что те, кто пострадал от рук нацистов, не похожи на тех, кто пострадал от рук коммунистов. Немцы оккупировали Западную и Восточную Европу, а Советский Союз навязал свой режим России и Восточной Европе. У евреев и лиц нееврейской национальности были разные судьбы.

Более того, нацизм был нацелен на «особую» группу жертв. Холокост был не просто этнической чисткой, не просто хаотическим террором сталинизма, бездумным переселением крымских татар вглубь страны, даже не голодом на большой территории Украины. Сталинский террор был хаотическим – это была жестокая игра «в угадайку» — потому, что никто не мог предсказать, кто будет следующим «разоблаченным» вандалом или конспиратором. Нацистский террор, однако, поражал своих жертв в соответствии с их отличительными признаками: больше всего по их этническому признаку – как например, давно заклейменных евреев. У хаотического террора более короткий период полураспада; нацеленный террор оставляет горячие воспоминания.

Кроме того, существует проблема соучастия. Конечно, соучастие тоже является отдельной темой в истории коммунизма. Однако, к тому времени, когда наступил так называемый посттоталитаризм, этот вид соучастия больше не стоил жертвам их жизней. Прошлое нацизма заставляет каждого задать себе вопрос, как бы он поступил. Вопрос, который приходит на ум в музеях Холокоста, во время посещений концентрационных лагерей, при созерцании узких железнодорожных путей на вокзале Грюневальд, не: «А я был бы нацистом?». Скорее мы задаем себе вопрос: «Имел бы я достаточно мужества сказать тем, кто пришел проводить арест: «Отпустите их, вы совершаете зло»?». Многие из нас, я думаю, боятся, что нашим ответом было бы «нет». Горячие воспоминания – это те воспоминания, которые есть у многих из нас – не потому, что мы злодеи, а потому, что наше мужество ограничено.

Коммунистическое прошлое вызывало менее болезненный душевный анализ. Не многие бывшие коммунисты испытывают большое чувство стыда. А основная идея антисемитизма вызывает глубокое чувство стыда. Я считаю, что воспоминания о нацизме в Германии выстраиваются вокруг осознания соучастия; а это внушает детям и правнукам чувство стыда, а не вины.

Стыд также присутствует в бывших коммунистических государствах. Широко распространенное сотрудничество со штази не могло не вызвать чувство стыда. Однако, в таком соучастии стыдно было только тем, кто действительно помогал. Те, кто не помогали, не чувствуют необходимости признаться самим себе, что они с легкостью могли бы это сделать. В конце концов, они жили при таком режиме, подверглись проверке и остались бескорыстными.

Таким образом, «воспоминания» о фашизме заставляют нас подумать не о том, были бы мы фашистами, а о том, были бы мы антифашистами; и ответом часто является тревожное «нет». Коммунизм задал своим зрителям менее болезненный вопрос, и большинству из них приходится жить с меньшим чувством стыда.

Курапаты, валанцёры, сілавікі

Прадстаўнікі незарэгістраваных грамадскіх аб'яднанняў Малады Фронт, «Зубр» і «Партыя беларускай свабоды» з 24 верасня праводзяць у мемарыяльнай зоне Курапатаў кругласутачнае пікетаванне. Такім чынам яны пратэстуюць супраць будаўніцтва ў Курапатах Мінскай кальцавой аўтадарогі. Пратэст прадстаўнікоў грамадскасці прымусіў улады прыпыніць будаўнічыя працы.

Зараз ва ўрочышчы працуюць вучоныя Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Ужо дзесяць дзён яны праводзяць археалагічныя даследаванні ў зоне, прылеглай да Мінскай кальцавой аўтамабільнай дарогі. З 12 лагчынаў, якія плануюць абследаваць археолагі, вывучаныя шэсць. Па словах кіраўніка работ, старшага навуковага супрацоўніка Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук, кандыдата гістарычных навук Алега Іова, пакуль у раскопах не знойдзеныя астанкі людзей. «Справа ў тым, што ва ўрочышчы за перыяд з 1988 года намі абследаваныя толькі 37 з 600 лагчынаў. Прычым, у 15 з іх знойдзеныя пахаванні. Аднак усе яны групуюцца ў адным масіве, які знаходзіцца прыкладна ў 80 метрах ад аўтадарогі. Гэты масіў мае форму трапецыі з адгалінаваннямі ў 110, 210, 120 і 200 метраў», — сказаў Іоў. Разам з тым, паводле яго словаў, межы мемарыяла ўключаюць тэрыторыю, на якой знаходзяцца ўсе вынайдзеныя лагчыны.

Тым часам валанцёры ўстанавілі дзесяткі памятных крыжоў, каля дарогі ўздоўж урочышча ўстаноўленыя велізарныя транспаранты з лозунгамі: «Курапаты — наш боль», «Людзі! Шануйма мёртвых, каб не умёрлі нашы душы», «Тут пахаваныя бязьвінныя ахвяры сталінскіх рэпрэсіяў». Пікетчыкі займаюцца ачысткай тэрыторыі мемарыяла, дапамагаюць вучоным і працягваюць сачыць за тым, каб будаўнікі не аднавілі земляныя працы на тэрыторыі Курапатаў.

Аднак, нягледзячы на тое, што тэрмін, адпушчаны для правядзення археалагічных даследаванняў, устаноўлены да 14 кастрычніка, ужо 10 кастрычніка будаўнікі аднавілі лесапавал у зоне мемарыяла. 11 кастрычніка работнікі міліцыі прапанавалі маладым людзям тэрмінова прыбраць лозунгі, устаноўленыя ля дарогі ўздоўж урочышча. 12 кастрычніка тут пачалі працаваць бульдозеры, і міліцыянеры самі знялі транспаранты. Яны запісалі звесткі пра трох юнакоў і дзвюх дзяўчат, якія гэтым часам дзяжурылі ў Курапатах, і папярэдзілі іх аб затрыманні, калі ў 22 гадзіны ў лагеры валанцёраў будуць знаходзіцца непаўналетнія. А 10-й гадзіне вечара супрацоўнікі міліцыі вярнуліся ў лагер, калі там знаходзіліся ўжо каля 30 чалавек, уключаючы дарослых. Валанцёры адмовіліся падпарадкавацца загаду міліцыянераў пакінуць Курапаты. У выніку супрацоўнікі міліцыі пайшлі, але пікетчыкі не выключаюць, што бліжэйшым часам супраць іх могуць быць прымененыя сілавыя дзеянні.

У суботу ў Курапатах прайшла чарговая «талака». Яе ініцыятарамі выступілі прадстаўнікі «Мартыролага» — арганізацыі, якая дзейнічае пад эгідай грамадскага аб'яднання «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны», і хрысціянскай злучнасці «Курапаты». Мэта акцыі — догляд пахаванняў, мемарыяльных знакаў і добраўпарадкаванне тэрыторыі Курапатаў.

Марат ГАРАВЫ

Беларускія татары

Зараз шмат пішуць пра мусульманаў у розных краінах, узаемаадносіны іслама і хрысціянства. У гэтых адносінах НАША СВАБОДА лічыць вартым пазнаёміць чытача з артыкулам вядомага навукоўца, старшыні аб'яднання беларускіх татараў Ібрагіма Канапацкага. Артыкул напісаны раней, чым адбыліся тэракты ў Амерыцы, але гэта падвышае яго вартасць, бо ў ім няма тых кан'юнктурных эмоцыяў, якімі зараз насычаны публікацыі на «мусульманскую» тэматыку.

У 1997 годзе споўнілася 600 гадоў з часу зафіксаванага летапісамі і хронікамі афіцыйнага асадніцтва на землях Вялікага Княства Літоўскага першых пасяленняў татараў-мусульманаў. Як лічыць шэраг даследчыкаў, беларуска-літоўскія татары сфарміраваліся як народнасць у XIV—XVI стагоддзях на землях ВКЛ у перыяд існавання Залатой Арды і пасля яе распаду, калі адбывалася фарміраванне асобных цюркамоўных народнасцяў пад агульнай назвай татары. У 1999 годзе пабачыў свет у Казані «Татарский энциклопедический словарь» – першае універсальнае навукова-даведачнае выданне, прысвечанае татарскаму народу і Татарстану ў яго гістарычных межах са старажытных часоў да нашых дзён. У кнізе звыш 16 тысяч артыкулаў, у тым ліку каля 7 тысяч біяграфічных. У артыкуле «Польска-літоўскія татары» чытаем:

«Польска-літоўскія татары – самастойная этнатэрытарыяльная супольнасць татараў, паводле дадзеных 1993 года, — звыш 26 тысяч чалавек, у тым ліку ў Беларусі – звыш 10 тысяч, каля 4 тысяч – у Літве, у Польшчы – звыш 5 тысяч. Мова ў асноўным беларуская, літоўская і польская. Пісьменнасць на аснове кірыліцы і лацінскай графікі. Вернікі – польска-літоўскія татары – у асноўным мусульмане-суніты. Пачалі фарміравацца ў канцы XVI на тэрыторыі Вялікага Княства Літоўскага з выхадцаў з Залатой Арды, а пазней – з Вялікай і Нагайскай Ордаў Крымскага ханства, дзе ў першай палове XV стагоддзя ўтварылі васальнае Літве княства – Джагалдай [1].

Джагалдай (Ягалдай) – невялікае татарскае ўладанне ў складзе ВКЛ (існавала прыкладна на тэрыторыі сучаснай Курскай вобласці і прылягаючых да яе земляў). Заснавана ў 1438 годзе выхадцамі з Залатой Арды. Існавала да пачатку XVI стагоддзя на правах васальнага ўладання літоўскіх князёў.

Паводле апошняга перапісу насельніцтва (1999), у Рэспубліцы Беларусі татары расселены дысперсна. Найбольшыя абшчыны татараў знаходзяцца ў Мінску і Мінскай вобласці (3.841 чал.), у Гродзенскай вобласці (2.155 чалавек), Віцебскай вобласці (1.258), Гомельскай вобласці (1.127), Брэсцкай вобласці (933), Магілёўскай вобласці (775 чалавек). 8.327 татараў жывуць у гарадах і 1.762 – у сельскай мясцовасці.

Сярод беларускіх татараў адраджаецца іслам. На пачатку 2000 года ў Рэспубліцы Беларусь было афіцыйна зарэгістравана 24 мусульманскія абшчыны. У гарадах Слонім, Навагрудак, Клецк, гарадскіх пасёлках Іўе і Смілавічы дзейнічаюць мячэці. Нашы татары, якія 600 гадоў трымаліся ісламу ў асяроддзі хрысціянаў, выклікаюць вялікую цікавасць ва ўсім свеце. І гэта робіць гонар талерантнаму беларускаму народу. Іслам, які татары тут зберaглі ў хрысціянскім асяроддзі, садзейнічаў захаванню супольнасці, вылучаў і вылучае нашу народнасць.

Менавіта з рэлігійнай сферай звязаныя шматлікія традыцыі і звычаі тутэйшых татараў.

Беларускія татары-мусульмане жылі і, дасць Бог, будуць і далей жыць у міры і згодзе з усімі народамі нашай любай маці-Беларусі. Але за дзесяцігоддзі таталітарнае праўленне моцна падарвала асновы веры беларускіх татараў. Савецкая ўлада ў БССР зрабіла ўсё для разбурэння традыцыйнага жыццёвага ўкладу татарскага насельніцтва Беларусі, а таксама цэнтраў захавання этнаканфесійнай спецыфікі гэтага насельніцтва. У першыя гады савецкай улады былі закрыты мусульманскія школы пры мячэцях. Крыху пазней, змагаючыся з праявамі рэлігійнасці, пачалі таксама закрываць мячэці. Нягледзячы на адзяленне царквы ад дзяржавы, узмацнілася дзяржаўнае ўмяшанне ў рэлігійнае жыццё. 26 лютага 1922 года была апублікавана пастанова ЦВК, якая прапанавала канфіскаваць усе царкоўныя каштоўнасці для дапамогі галадаючым Паволжа. Разам з храмамі іншых канфесій былі абрабаваны і мячэці. Апошнія каштоўнасці былі ўзяты з мячэцяў Смілавічаў, Капыля, Мінска і Узды. У наступныя гады ўзмацніўся ўціск на ўсе канфесіі. Вернікі асабліва гэта адчулі, калі ў грамадскую думку пачала ўкараняцца «тэорыя» абвастрэння класавай барацьбы ў працэсе пабудовы сацыялізму. Лічылася, што вернікі прымаюць актыўны ўдзел у барацьбе супраць мерапрыемстваў дзяржавы, з'яўляюцца актыўнай контррэвалюцыйнай сілай. Сталін у гутарцы з амерыканскай рабочай дэлегацыяй у верасні 1927 года адзначыў, што партыя не павінна быць нейтральнай «у адносінах да рэакцыйнага духавенства, якое атручвае сумленне працоўных мас». Антырэлігійная прапаганда на сталінскай мове азначала разбурэнне храмаў, у тым ліку мячэцяў, мусульманскіх школ, арышт і фізічнае знішчэнне мусульманскіх духоўных асоб. Такая палітыка партыйна-дзяржаўных органаў прывяла беларускіх татараў да мяжы знікнення як самабытнага народа. Шмат татараў былі незаконна асуджаны сталінскім рэжымам і знаходзіліся ў лагерах на Поўначы, у Сібіры, Казахстане і Далёкім Усходзе. Каля 1.000 беларускіх татараў загінулі на франтах Другой сусветнай вайны.

За гады савецкай улады прыйшла ў заняпад і мусульманская культура беларускіх татараў. З 19 мячэцяў, што дзейнічалі на тэрыторыі Заходняй Беларусі перад Другой сусветнай вайной, засталася толькі адна – у Іўі Гродзенскай вобласці. Бадай апошняй у 1962 годзе была зруйнавана Мінская мячэць, што стаяла на Татарскім канцы горада на месцы калісьці драўлянай (1599 год). Прыкладна ў гэты час былі знішчаны мізары (татарскі могільнік).

Цяжка сказаць, колькі іх уцалела сёння. Аб маральнасці жывых можна меркаваць па адносінах да памерлых. А становішча могілак у той або іншай ступені вызначае і становішча грамадства. Па падліках С.Крычынскага, у 1933 годзе толькі на тэрыторыі трох ваяводстваў – Віленскага, Наваградскага і Беластоцкага знаходзілася 68 мізараў. «Мусульманскі каляндар» на 1939 год называў лічбу 71. Найбольшая колькасць іх прыпадала на Наваградскае ваяводства – 47. Ужо тады знікла шмат старых мізараў, і толькі ўцалелыя магілы сведчаць аб іх даўнім існаванні. Адной з прычын поўнага знішчэння колішніх мізараў сталася Першая сусветная вайна. Немцы рылі там траншэі і рабілі бетонныя акопы. Такія збудаванні яшчэ і сёння захоўваюцца ў некаторых мясцовасцях (напрыклад, мізар у в.Ластаі каля Ашмян). Пазней у мясцовасцях, дзе ўжо не жылі татары, іх могілкі станавіліся ахвярамі прагнасці і ўсёеднасці. Надмагільныя помнікі ў шэрагу раёнаў рэспублікі забіраліся на будаўніцтва дарог, на фундаменты калгасных жывёлагадоўчых ферм. Само святое месца займалася пад выпас жывёлы або заворвалася (Сіняўскі мізар). Паводле звестак сябра Беларускага згуртавання татараў-мусульманаў «Аль-Кітаб», настаўніка са Смаргоншчыны У.Прыхача, пад час будаўніцтва да Алімпійскіх гульняў шашы Мінск—Вільня многія «перашкоды» на шляху былі разбураны і назаўсёды ліквідаваныя як «дробязі». Гэтымі «дробязямі» з'явіліся старыя татарскія могілкі каля вёскі Гамзічы. Зруйнаваны мізар і ў Капылі. Выпівохі з недалёкай забягалаўкі прыходзяць сюды «адпачыць». Жалю годны і татарскія магілы, многія помнікі вывернуты, разбітыя. Толькі нядаўна мізар агароджаны. У канцы 60-х гадоў быў гвалтоўна знішчаны мізар у Мінску. На месцы мізара разбілі сквер, дзе выгульваюць сабак. Зберaглася толькі адна магілка – Х.М.Александровіча – актыўнага ўдзельніка мінскага антыфашысцкага падполля. Для яе захавання прыйшлося нашчадкам нябожчыка шмат паабіваць парогі высокага начальства.

За пасляваенныя гады рэзка скарацілася татарскае насельніцтва ў месцах іх ранейшага кампактнага пражывання. Калі, напрыклад, у г.п.Відзы Браслаўскага раёна Віцебскай вобласці ў 1938 годзе жыло 760 татараў, то сёння іх налічваецца менш за 50 чалавек, у Слоніме было 413 чалавек, сёння – толькі 96, у Навагрудку адпаведна 766 і 316, у Мядзелі – 250 і 90, у Докшыцах – 460 і каля 50. У вёсцы Даўбучкі Смаргонскага раёна жыло 408 чалавек. Цяпер там застаўся толькі адзін татарын (Радкевіч Аляксандр Адамавіч). Даўбучышская мячэць, якая была пабудавана яшчэ ў 1557 годзе і лічылася помнікам гісторыі і культуры, разбурылася. У 1991 годзе рэшткі мячэці былі перавезены пад Мінск, дзе да сённяшняга дня яна не аднаўляецца ў музеі драўлянага дойлідства.

Урбанізацыя насельніцтва прывяла да рэзкага скарачэння татарскай сям'і. Калі да Другой сусветнай вайны (паводле перапісу 1926 года) сярэдняя статыстычная татарская сям'я складала 8—10 чалавек, то сёння 3,2 (у горадзе) і 3,9 (у сельскай мясцовасці).

Мусульманская рэлігія для беларускіх татараў – гэта нацыянальная спадчына і крыніца этнічнага адраджэння. Беларускія татары паважаюць нацыянальныя сімвалы, пад якімі разам з беларускім народам яны змагаліся супраць іншаземных захопнікаў і прыгнятальнікаў.

Ібрагім КАНАПАЦКІ

Компания в поддержку Андрея Алехновича

Белорусские Зубры начали кампанию в поддержку крупского учителя Андрея Алехновича, который недавно был уволен за якобы «втягивание детей в политику». Так посчитали крупские вертикальщики из райисполкома и РОНО. «Зубры» посчитали иначе и поэтому развернули республиканскую кампанию поддержки. 12 октября 2001 г. начался судебный процесс, на котором Андрей Алехнович, социальный педагог СШ №1 г. Крупки, должен был отстоять своё рабочее место. Ответчиком при этом должен быть Анатолий Зайцев, председатель Крупского РОНО, но на слушание он не явился. Как сказал известный белорусский художник Алесь Пушкин, который также присутствовал там, Зайцев испугался присутствующих возле суда людей, среди которых были учителя, ученики и их родители и «зубры», которые приехали из разных регионов Минской области. Рассмотрение этого дела было перенесено на 19 октября. Не дожидаясь окончания суда, присутствующие «зубры» начали пикетирование. Около 10 часов возле Крупского районного суда десятки «зубров» растянули две растяжки с текстами: «Образ мыслей ненаказуем», «Сбор подписей в поддержку Андрея Алехновича». Возле этой растяжки находились молодые люди с подписными листами в руках. Всего было собрано 150 подписей. Кампания поддержки Андрея Алехновича получила распространение по всей стране. В поддержку своего педагога выступило несколько сот учеников СШ №1. Акции поддержки будут проходить, пока Андрей Алехнович не будет восстановлен на работе.

Алесь БЕРКУТ

КАНФЕСІІ

Заклалі падмуркі беларускай царквы

13 кастрычніка ў пас. Пагранічны Бераставіцкага раёна адбылася закладка падмуркаў першага ў краіне храма Беларускай аўтакефальнай праваслаўнай царквы. На ўрачыстасць прыехаў з ЗША кіраўнік БАПЦ архіепіскап Юры. Таксама ўдзельнічаў намеснік амерыканскага пасла ў Беларусі Дж.Кунштадтэр.

Спачатку адбылася служба ў часовай царкве, якая ўжо год месціцца ў вайсковай палатцы. Набажэнства правялі мясцовы святар а. Іван і святар з Мінска а. Леанід. Затым прыехаў уладыка Юры. Яго ўрачыста павіталі перад часовай царквой. Ён памаліўся ў ёй разам з вернікамі. Затым адбыўся крыжовы ход. Святары і прыхаджане тройчы – паводле праваслаўнага звычаю – абышлі са спевамі і малітвамі царкоўны пляц. Перад катлаванам для фундамента прамовілі а. Іван, уладыка Юры і Дж.Кунштадтэр. Архіепіскап сказаў наступнае:

– У імя Айца, Сына і Святога Духа. Беларуская аўтакефальная праваслаўная царква. Сёння, 13 кастрычніка 2001 года ад Нараджэння Хрыстова, я, архіепіскап Юры Рыжы, першаеярарх БАПЦ, дабраславіў зварот да нашчадкаў ад усіх прысутных у гэты памятны дзень. Аднаўленне беларускай праваслаўнай царквы ідзе ў цяжкі для народа час. Дзякуючы міластыне Божай сёння закладаецца падмурак пад новую царкву Святой Ефрасінні Полацкай. Гэта будзе адзіны выпадак у Беларусі. Узлюбіце адзін аднаго, каб сталі сапраўдным народам Божым. Адраджэнцы беларускай культуры, захавайце беларускую мову. Помніце пра тых, хто аддаў сваё жыццё і духоўны запал гэтай справе. Мы спадзяемся, што Гасподзь Бог дарує вам лепшы шлях і добрую долю — вучыць сваіх дзяцей па запаветах Божых. Жыніце добрае, будзеце вечныя ў сваім жыцці. Дабраславі вас Божа. Амінь.

Следам выступаў амерыканскі дыпламат. Ён прачытаў віншавальны ліст ад амбасады на англійскай мове. І пераказаў яго змест па-беларуску. У лісце прыхаджанам жадалі поспехаў у будаванні царкоўнага комплексу і далейшага працвітання прыхода, царквы і Радзімы-Беларусі. А таксама – поспехаў у хрысціянскай веры ў гэтым пакаленні і ў наступных пакаленнях. Тэкст выступу ўладыкі і ліст з амбасады схавалі ў металічную капсулу, якая была замураваная ў фундаменце будучай царквы. Архіепіскап Юры паклаў першую кельню цэменту. Будаўнічую пляцоўку і нават аўтакран асвяціў айцец Іван.

Сяргей МАКСІМОВІЧ

КАМЕНТАР

Нямецкая амбасада абвяргае «Советскую Белоруссию»

Пасольства Германіі ў Беларусі распаўсюдзіла прэс-рэліз, у якім каментуе матэрыял, апублікаваны ў «Советской Белоруссии» 6 кастрычніка.

Размова ідзе пра інтэрв'ю, якое даў газеце нейкі Уладзімір Фраміных — кіраўнік адной з аўстрыйскіх фірмаў, што аказвае паслугі па прадастаўленні грамадзянам з Усходняй Еўропы палітычнага прыстанішча ў заходніх дзяржавах. Ён, у прыватнасці, заявіў наступнае: «Я ведаю, што на Захадзе ёсць устаноўка — лічыць Беларусь недэмакратычнай краінай і даваць яе грамадзянам прыстанішча ледзь ці не аўтаматычна. Таму з беларусамі... працуем па адным сцэнарыі з рознымі інтэрпрэтацыямі: пішам ад іх імя ўлёткі супраць Лукашэнкі, выдаем адзіны нумар газеты, якую нібыта Лукашэнка забараніў... Праходзіць заўсёды».

Пасольства Германіі абвяргае гэтае сцвярджэнне. «Прыведзенае ў гэтым інтэрв'ю выказванне аб тым, што беларускія грамадзяне «ледзь ці не аўтаматычна» атрымліваюць палітычнае прыстанішча ў заходніх краінах, ніякім чынам не адпавядае фактам, — гаворыцца ў прэс-рэлізе пасольства. — Што да Германіі, то, наадварот, праўдзівым з'яўляецца тое, што ў апошнія гады толькі ад аднаго да двух працэнтаў асобаў з беларускім грамадзянствам, падаўшых заяву на прадастаўленне прыстанішча, атрымалі права на прыстанішча».

Наталля КУЛАГІНА

КРЫМІНАЛ

У Маладзечне абрабавалі недзяржаўную газету

Як паведамілі ў прэс-службе Беларускай асацыяцыі журналістаў, 12 кастрычніка ў Маладзечне абрабавалі рэдакцыю мясцовай недзяржаўнай «Рэгіянальнай газеты». Рабаўнікі трапілі ў памяшканне, выламаўшы жалезныя краты на вокнах. З рэдакцыі вынеслі тры сістэмныя блокі ад камп'ютэраў, 2 маніторы, лічбавую фотакамеру, два прынтэры, факс, тэлефоны і нават электрычны чайнік.

«Рэгіянальная газета» – гэта адзінае ў раёне недзяржаўнае выданне. Яна выходзіць з красавіка 1995 года па-беларуску штотыдзень. Наклад газеты складае 8.100 асобнікаў.

Рэдактар газеты Аляксадр Манцэвіч кажа, што гэты інцыдэнт — першы за ўвесь час існавання газеты. Ён запэўнівае, што крадзёж абсталявання не адаб'ецца на чытачах: рэдакцыя не перапыніць выданне газеты.

Алесь КАТОВІЧ

Беларусь без гарэлкі, як муж без жонкі

Мы жывем у краіне сьмелых эксперыментаў. Таму, каб лепей уявілася, чым ёсць гарэлка дзеля Беларусі і беларусаў, прапаную шаноўным чытачам падумаць пра адзін невялікі эксперымент.

Фота IREX/ProMedia

«У воласці Гельнёва сяляне пастанавілі не піць гарэлкі і затрымалі слова, так што манапольна перастала прыносіць даход казне, дзеля чаго акцыз сам закрыў яе ў леташнім годзе». Так паведамляла «Наша Ніва», у нумары 22 за 1910 год.

А зараз уявіце сабе, што сёньня апоўначы адбыўся цуд, ды такі, што навят тым, хто ўчора набраўся як цэбар, навят ім пахмяліцца раніцай не захочацца. Карацей, усе з панядзелка кінулі піць спіртное раптоўна і назаўжды.

Хто будзе радавацца, а хто будзе плакаць? Адказаць на гэтае пытаньне прасцей за ўсё, безумоўна, з дапамогай звычайнае афіцыйнай статыстыкі.

Але статыстыка сьведчыць, што спажываньне гарэлкі грамадзянамі зусім не цалкам залежыць ад аб'ёму яе вытворчасці лікёра-гарэлачнымі заводамі. Дарэчы, з'яўленьне «лікёра-» ў іхнай назве адна з таямніцаў беларускай гісторыі. Да яе мы зьвернемся ў іншым артыкуле, крыху пазьней.

Зараз жа парадуемся пераканаўчаму статыстычнаму сьведчаньню таго, што эфектыўнасць нашых бровараў ніяк не залежыць ад цыклічнасці чужай рынкаваму сацыялізму амэрыканскай эканомікі.

Але ж калі ўсе кінуць кіраць, бухаць, квасіць, керасініць, замахываць, адзначаць і г.д., відавочна, што ня соладка прыйдзецца вытворцам спірту ды спіртовых напояў: начальнікам і простым рабочым. Пацерпяць сяляне, каторыя даюць сыравіну на бровары. Шмат чаго прыйдзецца мяняць гандлю, бо згубленая будзе вельмі істотная частка тавараабароту (у агульным аб'ёме прадажаў спажывецкіх тавараў за год спіртное складае дзясятую частку, хлеб – 3,5%, а кніжкі і іншыя друкаваная прадукцыя – адзін адсотак). Давядзецца зьвярнуць бізнэсы ўсім спецыялістам па барацьбе з алкагалізмам і яго ным фундаментальным наступствам — пахмельлем. Ня дзіва, знікне амаль 150 тысячаў кліентаў.

Здавалася б, што пры тым уздыхнуць спакойна ўсе астатнія. Палавіне забойстваў і транспартных здарэньняў не будзе з-за чаго здарацца. Пік жаночых самагубстваў па панядзелках і ў дні пасля атрыманьня заробку стане сумнай анамаліяй мінуўшчыны. Сярэдняя працягласць жыцця мужчынаў павялічыцца на сем гадоў. На 12 тысячаў у год паменее траўмаваных на вытворчасці. Ня меньш за дзьве з паловай тысячы грамадзянаў не атруціцца «рэчывамі з утрыманьнем сьпірту» і застануцца жывымі. Дарэчы, дзесяць гадоў таму гэтая лічба была ўдвая меней. Дзіцячыя дамы, перапоўненыя трыццацьцю тысячамі выхаванцаў, нібыта пасьля вялікай вайны, стануць свабаднейшымі і гэтак далей, і гэтак далей. А сем'і як зажывуць... Грошы з'явяцца...

Стоп, стоп, стоп... Грошы. Колькі тых грошай з'явіцца, палічыць няцяжка, бо вядома, што летась кожны працаздольны грамадзянін краіны, калі перавесці ўжытае ім спіртное ў гарэлку тыпу «Крышталь», спажыў 100 паўлітровых бутэлек.

Рознічны кошт спірту і, натуральна, гарэлкі шчыльна зьвязаны з курсам даляру. Возьмем у разьлік – 1 даляр за 1 стандартную пляшку. Атрымліваецца, на ўсю грамаду паўмільярда даляраў, як лёду. Вось яны і патрапяць у нашую эксперыментальную кішэню.

Але, здаецца, як навокал паглядзіш, што волат-народ можа прапіць мільярд даляраў? Падобна, што можа. Дастаткова прааналізаваць сітуацыю з крыху іншага боку. Дадамо да афіцыйна спажытай кантрабандную самаробную, фальсіфікаваную гарэлку і самогон усіх гатункаў. Атрымліваецца.

Толькі вось, калі з першага паўмільярду дзяржава нешта мае, то з другога не атрымлівае анічога. Тым не меней чорны гарэлачны рынак не знікае, кошты на афіцыйна выраблены прадукт досыць апэратыўна рэгулююцца. Не заўсёды каб вельмі ўдала, так што не адразу зразумееш, ці то нябачная рука рынку, ці то сталёвая рука дзяржавы.

Апошняе, сёмае сёлетняе падаражэньне белай гарэлкі склала 5 працэнтаў. З пачатку году гарэлка падаражэла на 31%. Чаму адбываецца так, а не інакш і хто выйграе ад павышэньня коштаў: бюджэт, спажыўцы, гандляры? Пра тое варта было б спытацца ў тых, хто сутыкаецца з праблемамі гэтага досыць спэцыфічнага рынку штодзённа, але яны наўрад ці адкажуць.

ГАДЫ	ВЫТВОРЧАСЦЬ ГАРЭЛКІ І ЛІКЁРА-ГАРЭЛАЧНЫХ ВЫРАБАЎ, МЛН.ДАЛ
1990	8,8
1991	10,7
1992	11,8
1993	13,5
1994	14
1995	14,8
1996	11,
1997	12,
1998	13,
1999	13,
2000	10,8

Тыя, хто кіруе працэсам – таму што працэс вельмі закрыты ад масаў. Тыя, што ўжываюць асноўную масу гатовага прадукту, не ў стане адказаць на большасць магчымых у жыцьці пытаньняў.

Ці дарагая ў нас гарэлка? Павышэньне кошту гарэлкі зьвязанае з ростам плацёжаздольнага попыту грамадзянаў альбо праблемамі дзяржаўнага бюджэту. Вунь у Літве пляшка гарэлкі каштуе не меньш за 5 даляраў, і бюджэт не надта горшы за наш. А можа танная гарэлка дазваляе нам выбіваць клін клінам: запавольвае наступ наркаманіі? Дык за апошнія пятнаццаць гадоў колькасць зарэгістраваных наркаманаў узрасла у нас амаль у 40 разоў.

Вядома і тое, што бюджэты буйных населеных пунктаў амаль на тры чвэрці складаюцца са сродкаў, атрыманых у выніку продажу гарэлкі і тытуню. Скарачэньне продажу гарэлкі скарачае прыбыткі мясцовых бюджэтаў. Да таго ж лепшыя некалі падаткаплацельшчыкі – лікёра-гарэлачныя заводы вагаюцца на мяжы рэнтабельнасці дзеля неспрыяльных акцызаў.

А можа прычына ў тым, што вытворчасць гарэлкі ў нашай краіне, як амаль і ўсяго астатняга за савецкім часам, была даведзеная да вышэйшай ступені канцэнтрацыі: тры чвэрці гарэлкі выраблялася на 6 заводах. Прадпрыемствы не зацікаўленыя ў супрацоўніцтве з гандлем, каб рабіць прамоцыю новым брэндам. Наадварот, у іх летась гарэлка давала страты, і сёньня гандаль мае пэўныя праблемы з заводамі. Перыядычна ўзнікае пратэрмінаванне запазычанасьць гандлёвых арганізацыяў перад гарэлачнымі заводамі, аб'ём складскіх запасаў гарэлкі дасягае да палавіны сярэднямесячнага аб'ёму выпуску прадукцыі, пры тым, што скарачэньне вытворчасці відавочнае?

Так і жывем. Доля алкаголю ў агульным тавараабароце — вышэй за прадукцыю славутага айчыннага машынабудаваньня – кожны сёмы рубель. А доля акцызу – палову ў адпускным кошце прадпрыемства. Пры тым, паводле статыстыкі, каторая ведае ўсё, нібыта ўжываем па 30 літраў чыстага алкаголю на душу. (Канешне, тут прысутнічае і экспарт.) Але лічба ўражвае, бо норма генэтычнай бяспекі – не болей за дзевяць літраў. Дзеля чаго п'ем? Дзеля бюджэту? Пра такіх даўнейшыя людзі казалі: «Латамі трасе, а апошняе на гарэлку нясе».

А эксперымент з кіданьнем піць чым закончыцца? Чым звычайна заканчваецца беларускі эканамічны эксперымент – інфляцыяй, бо дзе набярэцца тавару на лішні мільярд і падаткаў з вытворчасці і абароту гарэлкі, як усе кінуць піць. Без эксперыменту таксама не лепей.

Юзік ЛАБЭЦКІ,
спажывец гарэлкі

Пагаршэнне рэпрадуктыўнага здароўя жанчын

Апошнім часам у рэспубліцы захоўваецца шэраг негатыўных медыка-дэмаграфічных тэндэнцыяў, у прыватнасці пагаршэнне рэпрадуктыўнае здароўе жанчын. Пра гэта паведаміў галоўны акушэр-гінеколаг міністэрства аховы здароўя Беларусі Уладзімір Сілява, выступаючы на прэс-канферэнцыі ў Мінску, прысвечанай Дню маці. Асобую трывогу, паводле яго словаў, выклікае пагаршэнне здароўя цяжарных жанчын, што, у сваю чаргу, прыводзіць да ўзрастання мацярынскай смяротнасці і нараджэння хворых дзяцей. Цяпер каля 80 працэнтаў жанчын, якія рыхтуюцца стаць маці, маюць розныя формы паталогіі рэпрадуктыўных органаў.

З гэтай нагоды, як зазначыў У.Сілява, у рэспубліцы ўдасканальваецца сістэма дынамічнага назірання жанчын з групы «рэзерву родаў», куды ўваходзяць жанчыны ва ўзросце 18-40 гадоў.

Вольга АСІПЕНКА

Дзіцячыя летнікі занепадаюць

Дырэктар Рэспубліканскага цэнтра па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні насельніцтва Уладзімір Рыжанкоў заявіў, што каля 80 працэнтаў дзіцячых летніх аздараўленчых лагераў патрабуюць капітальнага рамонту. Як адзначыў Рыжанкоў, у дзіцячых аздараўленчых лагерах, па выніках летняй аздараўленчай кампаніі, сёлета адпачылі 496,5 тысячы дзяцей. «І хаця на 1,3 працэнта перавыкананыя планавыя заданні, нас трывожыць стан матэрыяльнай базы летніх лагераў», — падкрэсліў дырэктар цэнтра. Паводле яго словаў, іх у краіне налічваецца 4.086, прычым больш за 3.100 лагераў настолькі заняпалі, што маюць патрэбу ў тэрміновым капрамонце. Для яго правядзення неабходныя 63 мільярды рублёў. «З-за абмежаваных дзяржаўных магчымасцяў гэтыя працы можна правесці толькі за кошт мясцовага бюджэту і сродкі ўласнікаў лагераў», — сказаў Рыжанкоў. У адваротным выпадку, паводле яго словаў, «у бліжэйшыя два-тры гады дзяцей проста не будзе куды вывозіць». «Ужо сёлета з-за недахопу сродкаў на капрамонт не ўдалося выкарыстаць 10 летніх аздараўленчых лагераў на 1.800 ложкаў», — паведаміў Рыжанкоў.

«Самае ж сумнае ў тым, што ў шэрагу летніх аздараўленчых лагераў натуральныя нормы дзіцячага харчавання ўрэзаныя напалову з-за абмежаваных магчымасцяў бюджэтных арганізацыяў», — заключыў Уладзімір Рыжанкоў.

БелаПАН

Запасаюцца валютай

За верасень чыстыя замежныя актывы (валютныя рэзервы) Беларусі скараціліся на 30 мільёнаў долараў: (з 277 да 247 мільёнаў долараў). Пра гэта паведаміў старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Пётр Пракаповіч. Паводле яго словаў, скарачэнне валютных рэзерваў звязанае з тым, што ў апошнія месяцы было зафіксаванае велізарнае адмоўнае сальда ў гандлі валютай з насельніцтвам. У цэлым за дзевяць месяцаў насельніцтва Беларусі купіла валюты ў банкаўскіх абменных пунктах на 302,5 мільёна долараў ЗША больш, чым прадало банкам. Тым не меней, у цэлым з пачатку года чыстыя замежныя актывы органаў грашова-крэдытнага рэгулявання Беларусі павялічыліся на 64,4 працэнта: са 150,6 мільёна долараў да 247,6 мільёна долараў ЗША. Гэты прагнозы паказчык нават перавыкананы. Па словах Пятра Пракаповіча, за згаданы перыяд часу прадугледжваўся прырост на 11,2 працэнта да 167,3 мільёна долараў ЗША. Што тычыцца рэзерваў Нацбанка Беларусі ў золаце, то яны зараз складаюць 10,1 тоны.

Аляксей АРЭШКА, БелаПАН

ЗДАРОЎЕ

Нарказалежныя стварылі праблему стацыянараў

Сёння ў рэспубліцы працуюць толькі два спецыялізаваныя аддзяленні для стацыянарнага лячэння хворых наркаманіяй: Рэспубліканская клінічная псіхіятрычная бальніца «Навінкі», разлічаная на 40 пацыентаў, і Мінскі гарадскі наркалагічны дыспансер на 20 месцаў.

Як паведаміла галоўны ўрач Рэспубліканскага цэнтра прафілактыкі СНІД Лілія Мялешка, вельмі складаная сітуацыя ў абласных цэнтрах: на базе абласных псіхіятрычных бальніцаў выдзеленыя палаты для лячэння наркаманаў на 3-5 месцаў, у асноўным прызначаныя для пацыентаў-мужчын. Апрача таго, у Беларусі адсутнічаюць цэнтры медыка-сацыяльнай рэабілітацыі хворых наркаманіяй.

Паводле прагнозаў медыкаў, да канца 2001 года колькасць дыспансерных хворых наркаманіяй у Беларусі можа дасягнуць 7,5 тысячы чалавек, аднак ужо сёння іх рэальная колькасць прыкладна ў 12 разоў большая.

Па словах Л.Мялешка, найбольшая колькасць ужываючых наркотыкі зарэгістравана ў Мінску і Магілёўскай вобласці. Сярэдні ўзрост асобаў, якія знаходзяцца на дыспансерным уліку ва ўстановах наркалагічнага профілю, складае 20-30 гадоў.

Апошнім часам значна ўзрасла колькасць наркаманаў, якія ўжываюць гераін. Напрыклад, у Мінску іх колькасць дасягнула 90 працэнтаў. У рэгіёнах па-ранейшаму пераважае экстракт опію, выраблены саматужна.

Цяпер, па словах Л.Мялешка, у многіх грамадскіх арганізацыях рэспублікі рэалізуюцца праекты, скіраваныя на папярэджванне распаўсюджвання наркаманіі і звязаных з ёю ВІЧ-інфекцыі, гепатыту і інфекцыяў, якія перадаюцца палавым шляхам. Апрача таго, з 1999 года ў Беларусі дзейнічае праграма «Пашырэнне і кансалідацыя захадаў па прафілактыцы ВІЧ/СНІДу сярод спажыўцоў ін'екцыйных наркотыкаў», якая ажыццяўляецца ў Мінску, Віцебску, Магілёве, Светлагорску, Пінску, Салігорску. У рамках дадзенай праграмы прадстаўнікі няўрадавых і дзяржаўных арганізацыяў ажыццяўляюць абмен іголак і шпрыцоў, раздачу прэзерватываў, дэзінфіцыруючых сродкаў, інфармацыйна-адукацыйных матэрыялаў, арганізуюць кансультацыі нарколагаў і венеролагаў.

Вольга АСІПЕНКА, БелаПАН

ЭКСПРЭС

Прогнозы, долги, расчеты

Демографические показатели характеризуют экономику

По демографическим прогнозам ООН и белорусских специалистов, к 2050 году население Беларуси может уменьшиться на 2 миллиона человек. В Беларуси за период с 1990 года коэффициент рождаемости снизился на 34,5 процента и составил 9,1 человека на 1 тысячу населения; уровень смертности за этот же период вырос на 26 процентов. На 2,7 года сократилась продолжительность жизни (в сельской местности средняя продолжительность жизни мужчин стала ниже законодательно установленного пенсионного возраста — 60 лет).

Приватизация — дверь на рынок

35% налоговых платежей минских предприятий обеспечивают субъекты хозяйствования негосударственной формы собственности. Они же занимают 38% в общем объеме промышленного производства, вкладывают 35% инвестиций в основной капитал, выполняют 80% подрядных работ, а уровень рентабельности их продукции превышает 14%. Сейчас в Минске зарегистрировано 72 тыс. субъектов хозяйствования негосударственной формы собственности, из них 30% составляют юридические лица. Приватизировано 428 объектов коммунальной собственности. В частные руки перешло 90% предприятий торговли, 80% предприятий по оказанию бытовых услут, 70% предприятий общепита. Анализ показывает, что на приватизированных предприятиях вдвое увеличивается товарооборот и в 1,8 раза — заработная плата.

Новые планки — новые «рекорды»

Рекордного показателя достигла в Беларуси задолженность за потребленные нефтепродукты. По состоянию на конец сентября, общий долг предприятий по нефтеобеспечению за нефтепродукты, отгруженные концерном «Белнефтехим», превысил 34 миллиарда рублей. Одно только министерство сельского хозяйства и продовольствия задолжало нефтебазам более 20 миллиардов. Никогда раньше такой огромной задолженности за нефтепродукты в стране не было.

Задачи новые, проблемы старые

Согласно данным на 3 октября, сумма просроченной задолженности по выплате заработной платы работникам предприятий и организаций народного хозяйства Могилевской области составляла 4 миллиарда рублей. Около 600 миллионов из этой суммы пришлось на предприятия жилищного хозяйства, 300 миллионов — на промышленные предприятия, большая часть остальных денег — долги перед работниками сельского хозяйства.

Андрей КАРПОВИЧ

Турправаднікі патрыятызму

У Беларусі налічваецца ўсяго толькі крыху больш за 1 тысячу экскурсаводаў і гідаў-перакладчыкаў, але значасцю сваёй дзейнасці яны пераўзыходзяць шматлікіх дзяржаўных і недзяржаўных ідэолагаў.

Як гаворыць старшыня Беларускай асацыяцыі экскурсаводаў і гідаў-перакладчыкаў Мікалай Чырскі, праводзячы якую-небудзь экскурсію ці толькі распрацоўваючы яе, яны становяцца носьбітамі і праваднікамі нацыянальнай ідэі – любові да сваёй радзімы, веданне і шанаванне яе гісторыі, культуры, традыцыяў свайго народа.

Экскурсія як галоўны складнік турызму ёсць навучаннем культуры і гісторыі краіны ў форме паказу і расказу. Магчыма, таму ў экскурсаводы ідуць большай часткай настаўнікі.

Доўгімі савецкімі часамі ў тэматыцы і тэкстах экскурсіяў культываваўся ваенна-патрыятычны напрамак, і ў выніку ў вачах экскурсантаў Беларусь паўставала зусёднай пакутніцай і партызанкай. Больш за 1.200 тэмаў было распрацавана па Беларусі ў тыя часы, і ўсе з савецкім ідэалагічным падтэкстам.

З прыходам незалежнасці грамадства пазбавілася ўсялякай ідэалагічнай накіраванасці. Надышоў час гістарычных тэмаў падчас экскурсіяў, але дзяржава не надала гэтаму ніякай увагі. Пасля падзення «жалезнай заслоны» Беларусь беларусаў цікавіла менш за ўсё: камусьці не хапала на хлеб, а кагосьці вабілі новыя гарызонты. Праўда, апошнім часам намаганнямі турыстычных агенцтваў намеціліся першыя зрухі – па беларускіх мясцінах пачалі ездзіць дзеці. Вялікіх прыбыткаў гэта фірмам не дае (напрыклад, экскурсія па Міры і Нясвіжы каштуе 8 тысяч). Каля 80% экскурсантаў – гэта школьнікі, і толькі праз такія арганізаваныя школьныя туры шляхі да выбітных мясцінаў не параслі быллём.

Пасля таго, як экскурсіі па месцах ваеннай славы адмерлі, разам з імі згубілі актуальнасць і старыя экскурсійныя тэксты, а новыя не распрацаваныя і дагэтуль. Таму экскурсіі з аднолькавымі праграмамі ў розных экскурсаводаў робяцца ў кожнага на свой капыл. Нехта карыстаецца тэкстамі, якія былі напісаныя за савецкім часам, выкрэсліваючы з іх толькі ідэалагічныя пасажы, а нехта апрацоўвае іх суадносна ўласным поглядам.

На думку Мікалая Чырскага, усе тэксты экскурсіяў мусяць быць вытрыманыя ў адной ідэалагічнай накіраванасці. Але гэта патрабуе ад дзяржавы вызначыцца з гэтай самай нацыянальнай ідэалогіяй у турызме. Неабходна на ўзроўні дзяржавы стварыць адмысловае экскурсійнае ўпраўленне, якое бы займалася распрацоўкай метадалогіі экскурсійнай справы.

Нават у часы Саюза існавала вертыкаль, якая ўсім гэтым кіравала, а ўвесь інтэлектуальны патэнцыял гідаў-перакладчыкаў і экскурсаводаў быў сканцэнтраваны ў метадычных аддзелах у сістэмах Беларускага савета па турызме і экскурсіях і ў «Белінтурысце». Арганізацыяй экскурсійнага абслугоўвання замежнікаў, следуючых праз нашую тэрыторыю транзітам, займаўся «Белінтурыст», а маладзёжным накірункам – бюро «Спадарожнік».

Пасля іх ліквідацыі ў 1991 годзе гэтыя людзі апынуліся на вуліцы. Але з цягам часу вярнуліся ў экскурсаводства ў прыватных турфірмах, а некаторыя заснавалі свае ўласныя. Толькі дзякуючы гэтым спецыялістам экскурсійныя туры па цікавых гістарычных мясцінах Беларусі і праводзяцца. Працягласць часу экскурсіяў, тое, якія аб'екты трэба абавязкова паказаць і на колькі на кожным з іх варта спыніць увагу турыстаў, ведаюць толькі экскурсаводы «старой закалкі», бо зараз гэтыя крытэрыі не вызначаныя ў аніводнай метадычнай распрацоўцы.

На цяперашні час маецца больш за 100 маршрутаў, што, натуральна, не ідзе ў аніякае параўнанне з іх тысячнай колькасцю за савецкім часам. Адна экскурсія распрацоўваецца творчай групай цягам года. Тэматычнымі экскурсіямі займацца лягчэй, а вось агульныя шматпланавыя экскурсіі, напрыклад, па гарадах, патрабуюць больш намаганняў і часу. Спачатку адбіраюцца найбольш значныя аб'екты, вартыя для экскурсійнага паказу, на кожны з якіх трэба скласці апісанне, а яно для розных катэгорыяў турыстаў будзе адмысловым. Пасля гэтыя апісанні апрацоўваюцца ў аповед і зводзяцца ў суцэльны тэкст, але экскурсанты чуюць толькі невялікую ягоную частку. Ведаючы аб кожным аб'екце ўсё да дробязяў, экскурсавод, каб не стаміць слухачоў, даводзіць ім толькі самае асноўнае. І ўвогуле за паказам і тым натуральным і лёгкім расповедам гіда, як тое здаецца звонку, стаіць вывераннасць кожнага слова і метадычных прыёмаў – з якога боку да чаго падысці, чым распачаць і скончыць паказ, якім бокам стаяць да аб'екта і гэтак далей.

Вывучыць усе гэтыя мудрагелістасці не цяжка. За 9 месяцаў з былога настаўніка можна зрабіць неблагога экскурсавода, галоўнае, каб чалавек валодаў словам і меў вышэйшую адукацыю. Але вучаць экскурсійнай справе, па словах Мікалая Чырскага, толькі ў адной установе – у Вышэйшай школе экскурсаводаў пры БДУ, дзе ўвесь курс навучання каштуе больш за 100 долараў. А паколькі ў экскурсаводы збольшага ідуць настаўнікі, не кожнаму з іх даходы дазваляюць такую пераадукацыю. Таму новае пакаленне экскурсаводаў «нараджаецца» з цяжкасцю. У правінцыі сітуацыя яшчэ складаней: у Полацку і Пінску, напрыклад, новых спецыялістаў рыхтуюць высокакваліфікаваныя экскурсаводы ў свой уласны час і задарма.

У такім настроі сустракае беларуская экскурсійная справа сваё 50-годдзе. Застаецца толькі спадзявацца, што да стагадовага юбілею дзяржаўныя мужы зразумеюць, што без грашовых укладанняў ніякая галіна развівацца не можа. Пакуль дзяржава ніякіх выдаткаў несці не хоча ды для інвестараў спрыяльных умоваў не стварае.

У выніку беларусы вязуць турыстычныя грошы за мяжу, а замежнікі іх у нас і патраціць не паспяваюць, бо трапляюць у нашую краіну пераважна транзітам на 1,5-2 сутак. Полацк, Віскулі, Музей беларускай архітэктуры і побыту – самыя папулярныя для іх мясціны. «Замежных турыстаў у нашай краіне цікавяць экскурсійныя туры і знаёмства з этнасам. Ім патрэбны беларускія танцы, народныя святы, абрады і вырабы... Трэба ствараць этнічныя цэнтры, дзе яны ўсё гэта маглі бы пабачыць», – лічыць старшыня Беларускай асацыяцыі экскурсаводаў Мікалай Чырскі.

Але нейкага інвестыцыйнага дажджу ці наплыву замежных турыстаў варта чакаць толькі калі Беларусь стане цікавай для саміх беларусаў. Толькі калі дзяржава прафінансуе стварэнне турыстычнай інфраструктуры, якой не збаяцца беларусы, тады да нас паедуць і замежнікі.

Алена ЛАБАНАВА

Лукашэнка падзякаваў БТ

12 кастрычніка прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка сустракаўся з супрацоўнікамі Нацыянальнай Дзяржтэлерадыёкампаніі, у часе якой падзякаваў ім за тое, якім чынам Беларускае тэлебачанне асвятляла нядаўнюю прэзідэнцкую кампанію. А па сутнасці за суцэльную інфармацыйную падтрымку з боку БТ кандыдата на прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі.

Як ён сказаў, «лік тут усім вядомы». Відаць, мелася на ўвазе, што БТ з піярнай функцыяй справілася на ўсе 100%, а дакладней, на тыя 75%, якія, па дадзеных Цэнтрвыбаркама, узяў на прэзідэнцкіх выбарах кіраўнік дзяржавы. Як заявіў А.Лукашэнка, «Беларускае тэлебачанне, якое некаторыя асобы называюць «вясковым», у гэты перыяд ушчэнт размалаціла іншыя каналы». А адразу пасля гэтага з эфіру зніклі такія адыёзныя перадачы, як «Рэзананс» Аляксандра Зімоўскага і «Таемныя спружыны палітыкі» Юрыя Азаронка. З-за непатрэбнасці. Але не выключана, што пад чарговую выбарчую кампанію ці які-небудзь рэферэндум, скажам, аб магчымасці аднаго чалавека быць прэзідэнтам не два, як зараз, а тры тэрміны, нешта спружынна-рэзанансавае можа з'явіцца нанова.

Многія меркавалі, што на гэтай сустрэчы прэзідэнта і бэтэшнікаў, а прайшла яна ў напаўзакрытым рэжыме, пад адной камерай, можа быць названае імя новага кіраўніка Белтэлерадыёкампаніі. Але гэтага не адбылося. Пасля смерці апошняга старшыні БТ Валерыя Скварцова яно ўжо болей месяца існуе без галавы. Болей за ўсё тут не хочуць, каб Скварцова замяніў цяперашні выконваючы абавязкі старшыні Ягор Рыбакоў, намеснік старшыні БТ і колішні старшыня Магілёўскага тэлебачання.

Тэлежурналістка Ганна Арцюшкевіч з Дырэкцыі перспектыўнага вяшчання, куды пры камандзе Чыкіна, Зімоўскага, Хрусталёва і Рыбакова ў так званы рэзерв БТ былі адпраўленыя многія вопытныя і прафесійныя супрацоўнікі Беларускага тэлебачання, кажа, што пры Валерыі Скварцове іх становішча пачало неяк вырашацца. Было прынятае рашэнне аб тым, што мастацкая рада БТ мусіць абірацца, а не прызначацца, а «рэзервістам» была прадастаўленая магчымасць рабіць праграму «13-ая студыя» сацыяльна-асветна-культурніцкага зместу, чаго на БТ у апошнія два гады значна паменела. Аднак па смерці В.Скварцова ўсё гэта было адразу ж скасаванае. На жаль, Скварцову так нічога і не ўдалося змяніць на БТ: па-першае, таму што ён ачольваў яго ўсяго паўтара месяца, а па-другое, дзейнічаў фактычна ў адзіночку.

Са словаў Г.Арцюшкевіч, на сустрэчы на Макаёнка, 9 Аляксандр Лукашэнка сказаў, што на «рэзервістаў» не забудуць: «усім людзям трэба даць шанц, нельга пакідаць на абочыне несправядліва пакрыўджанага чалавека». Цяпер гэта і сапраўднае рэфармаванне БТ, пра што так багата апошнім часам гаворыцца, залежыць ад таго, каго ён прызначыць тут кіраўніком. На БТ лічаць, што гэта мусяць быць насамрэч прафесіянальныя і кампетэнтныя асобы, калі ж застанецца цяперашняе кіраўніцтва, эфір працягне напаўняцца «перадачамі-паплаўкамі». Сярод мажлівых прэтэндэнтаў на пасаду старшыні Нацыянальнай дзяржтэлерадыёкампаніі пакуль што называюцца тыя самыя імёны, што і пасля адставак Рыгора Кісяля і Віктара Чыкіна. Ад Паўла Якубовіча да Уладзіміра Замяталіна. Аднак, як павялося, Аляксандр Лукашэнка ў большасці выпадкаў здзіўляе кадравымі прызначэннямі.

Праўда, калі з'явіцца новы тэлестаршыня, на згаданай сустрэчы А.Лукашэнка не сказаў, але паабяцаў, што гэта «будзе чалавек прэзідэнта» і што цяпер сам ён будзе наведваць супрацоўнікаў БТ часцей.

Кірэй МАНУЙЛА

Грошы на «шлягер» забяруць у журналістаў

У мінулую пятніцу на сесіі Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў было прынятае рашэнне аб пераразмеркаванні сродкаў абласнога бюджэту. Дэпутаты выдзелілі дадатковыя грошы на выплату зарплаты работнікам бюджэтнай сферы і вызначыліся з крыніцамі фінансавання міжнароднага музычнага фестывалю «Залаты шлягер».

Згодна з рашэннем сесіі, 2 мільярды 892 мільёны рублёў са сродкаў стабілізацыйнага фонду абласнога бюджэту будуць выдаткаваныя на выплату заработнай платы работнікам бюджэтнай сферы. На правядзенне ў Магілёве напачатку лістапада міжнароднага фестывалю «Залаты шлягер» будуць накіраваныя 150 мільёнаў рублёў за кошт змяншэння асігнаванняў па раздзеле «Сродкі масавай інфармацыі». Таксама для правядзення фестывалю будзе пералічаная частка сродкаў, прадугледжаных раней для патрэбаў культуры.

Канстанцін УВАРАЎ

Нобелевская премия за книги

11 сентября Шведская академия присудила Нобелевскую премию по литературе. Ее получил английский писатель индийского происхождения Видьядхара Сурайпрасад Найпол. Он родился в 1932 году на Тринидаде, учился в Оксфорде и работал как свободный журналист на Би-би-си. Прославился беллетристическими циклами о жизни несчастных жителей своего родного острова, которые голодают, поют калипсо (специфические тринидадские частушки), ходят на крикет, играют на скачках, плодят детей, пьют ром и пляшут. В его прозе сочетаются английские, индийские и карибские традиции, а жизнерадостный юмор его творений сродни злободневным и слегка скабрезным текстам калипсо.

Членам королевской академии Найпол понравился чрезвычайной наблюдательностью и великолепными качествами рассказчика. Кроме того, многие произведения писателя (а он удивительно плодовит, выпуская в среднем по две книги в три года) оказались сейчас весьма злободневными – рост исламского фундаментализма в неарабских странах и отношения мусульман с членами других конфессий (Тринидад, как и многие островные государства – настоящий Вавилон после смешения языков), особенности стран третьего мира и т. п. Найпол – признанный в мире литератор, на его счету один Букер и премия Эллиота, а в 1990 году он был удостоен титула пэра королевой Елизаветой.

В этом году Шведская академия оказалась перед трудным выбором. Год назад китайские власти в общем-то справедливо обвинили шведских академиков в ангажированности и служении интересам западной идеологии, когда Нобелевская премия была вручена китайскому писателю-диссиденту Гао Синьхуану, главным образом за непреходящую борьбу против режима КНР.

На этот раз академии пришлось выбирать очень аккуратно, чтобы не нарушить ставшее особенно хрупким политкорректное равновесие. И она остановила выбор на живущем в Англии английском пэре с североиндийскими корнями.

Последняя книга Видьядхара Сурайдпрасада Найпола озаглавлена «Верующие до крайности». Книга основана на впечатлениях от поездок в различные мусульманские страны, в частности, в Иран времен правления аятоллы Хомейни, и создавший афганских талибов Пакистан. В ней не содержатся готовые выводы, но есть подробный анализ мира, в котором могут появиться, в частности, террористы-самоубийцы. Ислам, пишет автор, не является «вопросом сознания или личной веры – у него есть империалистические амбиции». В своей работе он рассказывает о странах, которые называет обращенными в ислам – Индонезии, Пакистане, Иране и Малайзии. «Ислам появился как арабская религия, – говорится в книге. – Все мусульмане-неарабы являются обращенными в эту веру». Новая вера предполагает, что новообращенный должен изменить свое видение мира, поскольку все священные места находятся на арабской земле, а священным языком является арабский».

Инна ХЛОДВИГ

Кніга пра віцебскую культуру

Кніга «Художественная культура Витебска с древности до 1917 года» выйшла ў выдавецтве «Беларуская энцыклапедыя» імя Петруся Броўкі.

Аўтарамі гістарычнага нарыса з'яўляюцца рэктар Віцебскага дзяржаўнага універсітэта імя Пятра Машэрава, доктар гістарычных навук прафесар Аркадзь Русецкі і яго сын, мастацтвазнаўца Юрый Русецкі.

Даследаванне прысвечанае актуальнай, але малавывучанай у беларускім грамадазнаўстве тэме – гістарычнаму развіццю матэрыяльнай і духоўнай культуры аднаго з найстаражытных гарадоў Беларусі. На багатым фактычным матэрыяле прасочваюцца працэсы станаўлення ўсіх відаў мастацтва і народнай творчасці ў розныя перыяды гісторыі Віцебска – ранняга сярэднявечча, Вялікага Княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай і Расійскай імперыі.

«Менавіта нацыянальная мастацкая культура, якая акумулюе сацыяльны досвед пакаленняў і выступае як адкрытая сістэма развіцця, валодае разнастайнымі магчымасцямі «ачалавечвання чалавека», – гаворыцца ў прадмове да кнігі.

Выданне, аддрукаванае накладам у 3 тысячы асобнікаў, з'явіцца ў продажы 17 кастрычніка.

Марат ГАРАВЫ

Архітэктурнае гран-пры за мінскі вакзал

Творчыя майстэрні інстытута «Мінскпраект» атрымалі гран-пры «за лепшую пабудову года» на рэспубліканскім фестывалі архітэктуры, які 13 кастрычніка завяршыўся ў Брэсце. Галоўнага прыза – пірамiды з бронзы, дыплома і паездкі ў Германію для творчага калектыву – «Мінскпраект» уганараваны за будынак чыгуначнага вакзала ў сталіцы Беларусі.

Арганізатарам фестывалю выступіў Беларускі саюз архітэктараў. У рамках двухдзённага мерапрыемства прайшлі: агляд-конкурс лепшых праектаў года (іх было прадстаўлена больш за сотню), выстава будаўнічага мастацтва, персанальныя выставы архітэктараў-выпускнікоў Брэсцкага інжынерна-будаўнічага інстытута, а таксама выставы будаўнічых матэрыялаў і тэхналогіяў і агляд-конкурс студэнцкіх праектаў. Як зазначыў брэсцкі архітэктар, член журы конкурсу Валянцін Гапіенка, арганізатары «баяліся, што на агляд-конкурс будзе прадстаўлена мала работ, таму што падобны фестываль праходзіць летась», але тое, што яны ўбачылі, «перасягнула ўсе чаканні». Беларускія архітэктары, паводле яго словаў, прадставілі праекты, выкананыя па заказах шэрагу замежных дзяржаваў.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

АХОВА

Святой Престол может стать мишенью экстремистов

Ватикан и его музеи, кроме обычных полицейских и сотрудников итальянских спецслужб, охраняют карабинеры, переодетые священниками и монахами. Об этом сообщило австрийское телевидение ОРФ со ссылкой на свои источники в Ватикане.

По сведениям представителей спецслужб, Ватикан может служить мишенью для терактов исламских экстремистов. Кроме итальянских карабинеров, одетых таким «экзотическим образом», собор Святого Петра и все здания и парки Ватикана охраняются также германскими и французскими полицейскими, которые выступают в данном случае «в роли паломников и пилигримов».

В Ватикане до 27 октября проходит заседание Синода епископов, на котором присутствуют Папа Римский Иоанн Павел II, а также 280 кардиналов, архиепископов и епископов со всего католического мира.

Вероника ЧЕЛИНТАНО

ПАМЯЦЬ

5 тысяч крестов в память о жертвах

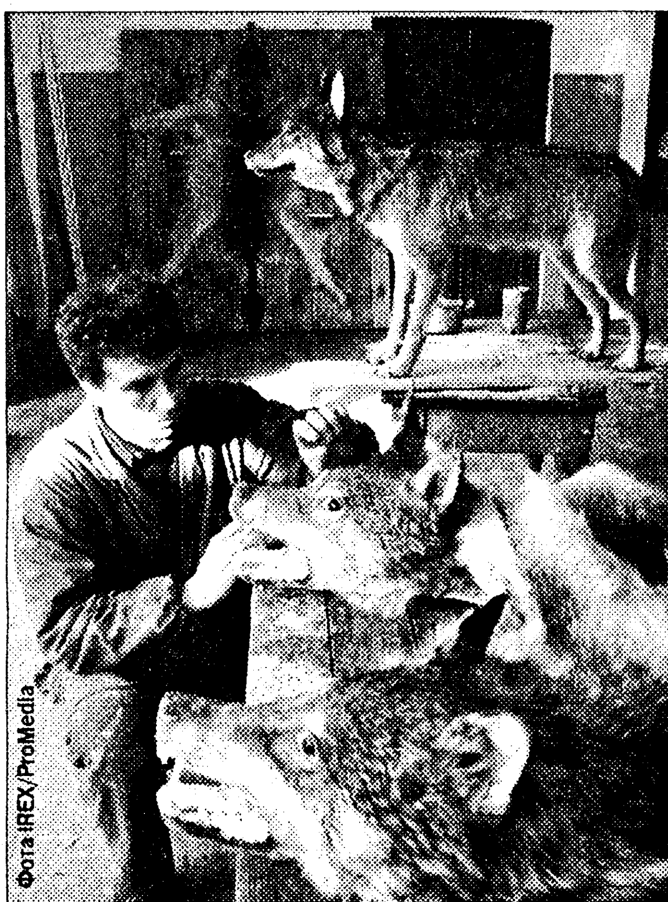
В Техасе Церковь Объединенных Методистов, имеющая три тысячи прихожан, выделила участок на своей территории для особенного проекта. Территория покрыта не белыми цветами, а белыми крестами. Члены церкви установили более 5.000 белых деревянных крестов, каждый в память о ком-то, кто погиб во время терактов в Нью-Йорке, Вашингтоне и в Пенсильвании. Кресты будут оставаться в течение праздника Дня благодарения, чтобы наглядно представить размеры трагедии.

Около 500 человек, от детских воспитателей до влиятельных граждан города, приняли участие в проекте. В своих домашних мастерских волонтеры сделали небольшие кресты. Кресты являются не только символами христианства, но и потерянных жизней.

Эльза МИНТОН

ФАУНА

Чэрыкаўскія ваўкі надта злыя

Фота IREX/ProMedia

Ферма калгаса імя Ільіча каля вёскі Вусце Чэрыкаўскага раёна Магілёўскай вобласці падвергнулася начному налёту ваўкоў. У выніку загінулі 16 цялят. Раней яшчэ 8 цялят у розны час загінулі ад нападаў ваўкоў на Мірагошчанскую ферму эксперыментальнай базы «Чэрыкаў».

Як мяркуе спецыяліст Чэрыкаўскага лясгаса Міхаіл Касмачоў, у Вусці арудавала воўчая сям'я з пяці дарослых асобінаў, у той час як у другім выпадку дзейнічаў воўк, які забег з суседняга Слаўгарадскага раёна.

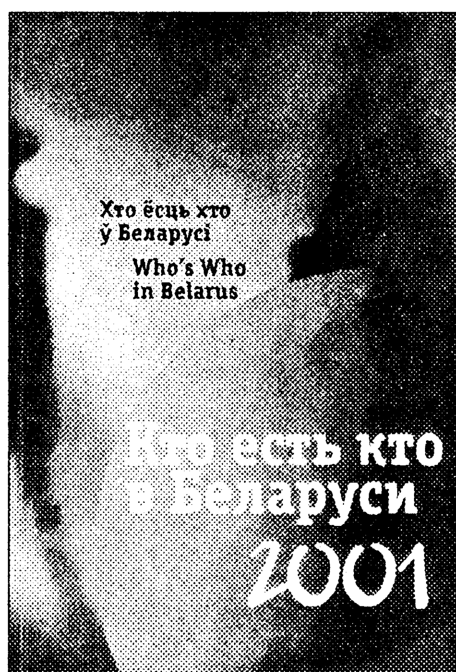
Сёння на тэрыторыі Магілёўскай вобласці налічваецца больш за 230 ваўкоў. Яны асабліва распаўсюджаныя ў лясах Быхаўскага, Клімавіцкага, Касцюковіцкага і Краснапольскага раёнаў, землі якіх пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Штогод каля 120 ваўкоў адстрэльваецца. За кожнага забітага звера належыць узнагарода ў памеры 7 мінімальных заработных плат, аднак далёка не заўсёды яна выдаецца. Напрыклад, у тым жа Чэрыкаўскім раёне ў 1999 годзе было забіта 12 ваўкоў, але грошы за іх не атрымалі дагэтуль.

Вось гэтак абарочваецца для калгасная жывёлы эканомія грошай.

Канстанцін УВАРАЎ

Вышли мы все из народа

Издательство «Мэджик Бук» выпустило в свет очередной, третий по счету, справочник «Кто есть кто в Беларуси», подготовленный творческим коллективом Международного общественного объединения «Беларуская перспектыва».

Как сказано в аннотации, издание содержит около 400 кратких биографий людей, активно влияющих на общественно-политическую жизнь страны. А это представители исполнительной и законодательной власти, лидеры партий и общественных организаций, деятели науки и культуры, писатели, журналисты и другие.

Понятно, что объем справочника ограничен, поэтому «за бортом» оказалось много видных деятелей и заслуженных людей, многие из которых обиделись на такое невнимание. По словам координатора проекта Валентины Трегубович, составители руководствовались именно критерием «активного влияния», в соответствии с которым из каждой «сословно-профессиональной группы» отбиралось примерно 10 процентов от числа видных представителей. Им высылались предложения коротко рассказать о собственной персоне. Причем сведения, касающиеся личной жизни «номинантов», не уточнялись (пишет человек, что женат два раза, хотя на самом деле — три, так тому и быть), но вот этапы жизненного пути, связанные с карьерным ростом, образованием, темой диссертаций проверялись документально. Кстати, напоминание об этих самых «темах» многие кандидаты и доктора, по крайней мере, лишенные чувство юмора, предпочли бы забыть навсегда. Но из песни слово не выкинешь.

Разумеется, всякое влияние имеет направленный характер и может оцениваться как со знаком плюс, так и со знаком минус. Дело вкуса. Но многие отдают себе отчет в том, что делают, поэтому свой шанс попасть в анналы современной белорусской истории отказываются использовать. Иные вообще опасаются «засветки» в неофициальном издании. А некоторые из тех, кого судьба подняла до высот, с которых общество кажется обычным «человейником» (выражение Александра Зиновьева), до общения с редакторами не снизошли. Биографии таких людей не авторизованы и построены на сведениях, опубликованных в СМИ или официальных документах.

Разумеется, стремление сохранить «закрытость» — это черта чисто белорусская, для современного мира она не характерна. Но даже в нашем, на первый взгляд, малоподвижном обществе все меняется достаточно быстро, и здесь судьба играет с человеком, в том числе и на понижение. Примеров тому последние недели дали множество. И те, у кого подошла очередь попасть «под лошадь», могут пожалеть, что не воспользовались возможностью рассказать о себе в момент, когда их персоны представляли интерес для публики.

Справочники, аналогичные рецензируемому, издаются прежде всего потому, что представляют собой своего рода в меру срежиссированный моментальный групповой портрет, лица на котором тем более индивидуальны, чем более индивидуальной была авторская ретушь фигуранта. Потому они и интересны. Однако такой портрет дает почву и для анализа социальной ситуации в целом. Так, среди (будем так считать, белорусских элит) нет всяких там «графьев», нет выпускников Кембриджа и Сорбонны, гувернантки и гувернеры не занимались их домашним воспитанием, в детстве их не учили иностранным языкам, а в школе и институтах учили плохо, поэтому в массе своей языков они не знают. По крайней мере, не заявляют об этом.

У большинства происхождение крестьянское, воспитание здоровое, прагматичное, сформировавшее личность гармоничную, то есть вполне конформистскую. Сельскохозяйственные, технические и военные вузы — вот в основном кузницы кадров нашей властной элиты. Это одна из причин господства технократического подхода не только к экономике, но и к социальной (собственно гуманитарной) сфере и проблемам культуры.

Впрочем, иного результата трудно было ожидать: в советские времена кадровые резервы готовились по совершенно определенным схемам, исключающим появление носителей гуманитарного знания в структурах власти.

А так: вышли мы все из народа.

Константин СКУРАТОВИЧ

Малафееў думае пра адстаўку

Галоўны трэнер нацыянальнай зборнай Беларусі па футболе Эдуард Малафееў мае намер падаць у адстаўку са сваёй пасады. Пра гэта ён заявіў 13 кастрычніка на прэс-канферэнцыі. Па словах Малафеева, ён лічыць сваім абавязкам напісаць такую заяву ў сувязі з тым, што зборная не змагла прадоўжыць барацьбу за пуцёўку ў фінал чэмпіянату свету 2002 года, заняўшы ў сваёй адборачнай групе трэцяе месца. «Я ў адказе за тое, што каманда не трапіла ў фінал», — сказаў Малафееў. Разам з тым трэнер падкрэсліў, што яго далейшы лёс будзе вырашаць Беларуская федэрацыя футбола (БФФ), якая павінна разгледзець заяву.

«Я вельмі засмучаны, на душы цяжка. Сумна ўтрая, таму што гэта мой першы правал. Мне не хапіла педагагічнага майстэрства, каб вырашыць усе нюансы, якія трывожылі, не заўсёды атрымлівалася нацэліць на максімальнае выкананне задачаў. Не ўсе прыязджалі ў зборную ў добрым стане. Зрэшты, я асабліва ні з кім не спрачаюся і не заўсёды кажу праўду ў вочы — жыццё не заканчваецца, і не трэба плявацъ у калодзеж, з якога, магчыма, яшчэ давядзецца піць ваду. Хаця, відома, мы дэталёва разбярomся ў сітуацыі і зробім высновы», — сказаў Малафееў.

Трэнер паведаміў таксама, што заключаны контракт на адзін год з мінскім «Дынама» і ў выпадку, калі БФФ не задаволіць просьбу аб адстаўцы, будзе сумяшчаць дзве пасады. «Мінскае «Дынама» — гэта тая каманда, дзе я стаў чалавекам, футбалістам і трэнерам», — зазначыў Малафееў. У сваёй працы ён мае намер рабіць стаўку на мясцовых футбалістаў, заявіў аб жаданні бачыць у камандзе некалькіх моцных гульцоў з іншых беларускіх клубаў (у прыватнасці, з мазырскай «Славіі» і салігорскага «Шахцёра»), але не выключыў магчымасці запрашэння «ў выглядзе выключэння» замежных гульцоў.

Закрануўшы ўзаемаадносіны з маскоўскім «Дынама», Малафееў зазначыў, што кіраўніцтва гэтага расійскага клуба яго «церабіла дужна». «Мне гэта падабалася ў духоўным плане, было прыемна. Я ж па сутнасці справы расіянін. У свой час я стаў там незапатрабаваным, апусціўі да ўзроўню аматарскага футбола (настаўнік трэніраваў пскоўскі «Машынабудаўнік» — клуб трэцяга расійскага дывізіёна. — БелаПАН.). Але я сам вінаваты, сам сябе заманіў у пастку. Замест таго каб адмовіць адразу, гаварыў пра неабходнасць пагледзець, як выступіць зборная, цягнуў час — хацеў хітрэйшым быць. У матэрыяльным плане ў Маскве, напэўна, было б лепш. Аднак з сабою ўсё не забярэш. Беларусь — мая другая радзіма. Жонка прыехала сюды ў 17 гадоў, я — у 20. Тут у мяне столькі знаёмых, сяброў, а ў Маскве ў мяне нікога няма», — сказаў трэнер.

Нагадаем, што інфармацыя пра тое, што Малафееў можа пакінуць Беларусь, з'явіся хутка пасля завяршэння адборачнага турніру чэмпіянату свету 2002 года, па выніках якога зборная выбыла з далейшай барацьбы за пуцёўку ў фінал. Падводле звестак спартыўнай газеты «Прессбол», «ініцыятарам і пасярэднікам» перамоваў з Малафеевым на прадмет яго пераходу ў маскоўскае «Дынама» стаў дзяржсакратар Саюза Беларусі і Расіі Павел Барадзін. З самага пачатку ў «Дынама» хацелі бачыць вядомага грузінскага футбольнага спецыяліста Давіда Кіпіяні, але ў верасні ён загінуў у аўтакатастрофе.

Дзмітрый УЛАСАЎ

Фота Ул. ШЛАПАКА

Астрологический прогноз

от Вероники Кудрявцевой на 15– 21 октября

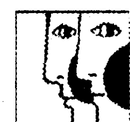
Астропрогноз отражает общий природный социально-психологический фон наподобие прогноза погоды. Индивидуальное прогнозирование строится на точных данных: учитываются день, месяц, год, место и время рождения человека.

ОВЕН. Власть имущие не скрывают своего раздражения в понедельник, и для них самый лучший способ «поставить вас на вид» — это лишить определенной суммы денег. Если возникают подобные проблемы с партнерами, то желательно перенести выяснение отношений на четверг – будет проще договориться. Сентиментальная серия идеального брака из цикла «Моя семья» будет проходить в вашем доме в выходные дни.

ТЕЛЕЦ. Любовная лодка причаливает к вашему берегу в понедельник, но вот в среде пассажиров не все вас устраивает. В самом начале недели в бытовой жизни или в учебе может возникнуть «пожар», который необходимо будет срочно тушить. Здесь уж долг превыше всего. В четверг вероятно поступление предложения о совмещении должностей или родов деятельности. В выходные могут осуществиться тайные мечты, вы полны надежд.

БЛИЗНЕЦЫ. Кто-то из близких любимых людей в начале недели подтолкнет вас к выбору приоритетов – или семья, или бесконечная погоня за деньгами. Однако не исключено, что придется принять финансовое участие в их судьбе. У творческих людей заметно оживление среди завистников. Если вы без эксцессов сумеете пройти «по лезвию бритвы», то в конце недели счастливее человека в любви, в личной жизни, в отношениях с детьми трудно будет сыскать.

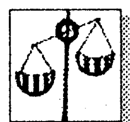
РАК. Не разбазаривайте средства и силы в понедельник, поддаваясь каким-то внешним требованиям. Не всегда устами партнера, соседей или родного человека глаголет истина, скорее – эмоции и страстные желания добиться своего. Гораздо спокойнее можно будет решить вопросы в четверг, идет ли речь об имуществе, домашних обязанностях или фундаменте отношений. Тишь, гладь и божья благодать буквально «разливаются» в доме в выходные дни.

ЛЕВ. В понедельник в спорах о финансовых вложениях или растратах вдруг обнаруживается «второе дно». А на работе не удивляйтесь, если сослуживцы, коллеги рычат и сбрасывают на вас свои проблемы. Ведь к субботе ситуация вполне разрешима. Постарайтесь поменьше общаться и перемещаться, поскольку повышен риск случайных потерь. Материально оправданы служебные командировки лишь во второй половине недели. Вас холят и лелеют в выходные дни.

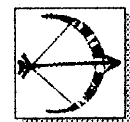
ДЕВА. Похоже, в вашем лице находят жертву, к которой в понедельник можно предъявить финансовые претензии и повернуть к лучшему свое материальное положение. Вы растрачиваете силы на других, на детей, но пока не стоит ждать благодарности. В четверг в жилищных вопросах появляются благоприятные варианты смены обстановки. В партнерских отношениях возникает искра заботы, теплоты, внимания, намечается подарок в выходные дни.

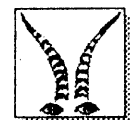
ВЕСЫ. В состоянии здоровья, энергетики, финансов в понедельник возникает переломный момент, желательно быть ответственнее в решениях и профилактических мерах. В среде родственников продолжается кризисная фаза в отношениях. Однако к выходным дням близится эпоха вдохновения, расслабления и отличного отдыха вдали от дома, идеальных чувств, которые могут достичь вершин любви, взаимопонимания и высокого творчества.

СКОРПИОН. В понедельник развитие идет по непредсказуемому чувственному сценарию, в котором замечен любимый человек. Ошибка в финансировании может обозначить трещину в личных отношениях. В самом начале недели продолжается экстремальный режим на работе, вы решаете чьи-то задачи. Но в четверг вероятно получение денег, помощь издалека или выгодные закулисные переговоры. В выходные дни вы находитесь на острове любви и вдохновения.

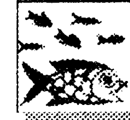
СТРЕЛЕЦ. На работе придется отвечать по всей строгости закона в понедельник. Важно грамотное распоряжение финансами, но в начале недели присутствуют форс-мажорные обстоятельства, непросто найти правильное решение и поддержку. Ищите выход в четверг. Во второй половине недели вокруг вас собирается неплохая компания профессионалов, способная осуществить какой-то проект в течение двух недель. Праздник намечается в выходные дни.

КОЗЕРОГ. Родственники обязывают вас принимать срочные решения, заниматься их проблемами в первой половине недели. Тем не менее, в понедельник вероятно принятие принципиального для вас решения, касающегося важного замысла. И здесь женщина способна сыграть роковую роль. Не совершайте импульсивных движений, в четверг можно будет неплохо сыграть. В выходные дни вы можете получить ценные предложения или решения о прибыльной работе.

ВОДОЛЕЙ. В начале недели все внимание – родным, близким, собственной квартире. Проследите в понедельник за надежностью охраны и сигнализации. Поначалу вам не на кого полагаться, но во второй половине недели друзья или единомышленники опять-таки могут обнадежить. В выходные дни люди издалека, дальняя поездка поставят ваши чувства на место. К тому же, дети или новый «старый роман» создадут поводы порадоваться.

РЫБЫ. В самом начале недели вы можете потерять много средств или здоровья, вероятно – благодаря супругу, партнеру. Азартные игры, любовные увлечения и автомобильные поездки в понедельник создают прецеденты несчастных случаев, в результате чего вы примете для себя кардинальное решение. На грани риска намечается личная встреча в субботу, но вы мечтаете о радости. В конце недели благодаря лирическому мироощущению вы способны создать шедевры в творчестве.

Галоўны рэдактар
Павел ЖУК

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі
Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец — рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітываў заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная звязда»
220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1772 Нумар падпісаны ў друк 14/10/2001 (15:00) Наклад — 9.900